47րդ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 775 — Կ. ՊՈԼԻՍ — ՇԱԲԱԹ 3/16 ՅՈՒՆՎԱՐ 1904 — 28 ՇԷՎՎԱԼ 1321 — 3 ՔԵԱՆՈՒՆԸ ՍԱՆԻ 1319

Journal Arménien
MANZOUMÉ-I-EFKIAR
Grand' Rue de la S-Porte,
CONSTANTINOPLE

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Տ. ԳԱՅՍԷՐԵԱՆ
ՈՐՈՒ Կ'ՈՒՂՂՈՒԻ ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
38, Վաքըֆ Ալի Համամ..., 38
Խմբագրութեան ուղղուած գրութիւնները ետ չեն տրուիր:

Մանզումէի Էֆքեար

ՀԱՅԱԲԵՐԹ ԱՌԱՒՕՏԵԱՆ
ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ, ԳԻՏԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

منظومهٔ افکار
ارمنیجه یومی وسیاسی غزته‌در
صاحب امتیازی : اوهانس قیصریان
اداره خانه‌سی : باب عالی جاده‌سنده نومرو ۳۸

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ	Տարեկան	Վեցամսեայ
Պոլսոյ համար	80 ղշ.	50 ղշ.
Գաւառներու համար	108 »	60 »
Արտասահմանի համար	25 Ֆր.	13 Ֆր.

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ
Մէկ անգամի համար, տողը 5 ղրուշ,
Մէկ անգամէ աւելի ծանուցմանց համար
Մասնաւոր պայմաններ:

10 ՓԱՐԱ — ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ "ՄԱՆԶՈՒՄԷ,, ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԱՄԷՆ ՕՐ ԱՐՇԱԼՈՅՍԻՆ — 10 ՓԱՐԱ

ՍԻՆԱԿՈԿԱՅԻՆ ՄԷՋ

ՔԻՓՈՒՐՆ ԵՒ ԻՍՐԱՅԷԼ

«Եւ ասէ Մովսէս ց'Ահա-
«ռոն, մատիր առ սեղանն,
«եւ արա զվասն մեղացն
«քո եւ զողջակէզն քո,
«եւ քաւեա վասն քո եւ
«տան քո եւ արա զպա-
«տարագս ժողովրդեանն քո
«եւ քաւեա վասն նոցա,
«որպէս հրամայեաց Տէր
«Մովսէսի, եւ մատեաւ
«Ահարոն առ սեղանն,
«եւ սպան զզուարակն
«զվասն մեղացն իւրոց:»

Հա՛յտէ, Մինեօրէզ...... Թիֆիլա քէա տիզէ:

Ընդոստ կ'արթննամ քունէս:

Արշալոյսէն առաջ, գիշերային կոյս լռութեան մէջ, Մովսէսի որդւոց ուղղեալ այս աղօթքի կոչը ո՜րքան քաղցր կը հնչէ ականջիս: Դարուս տիրող սկեպտականութեան գաղափարին դէմ, Իսրայէլի որդիներուն կրօնքի հաւատալեաց մասին ունեցած սա պինդ փարումը արդարեւ կը հիացնէ զիս:

Տարտամ յուշեր, ցրուած ամպերու նման՝ կը թռչտին երեւակայութեանս երկինքին վրայ. հոն նկարելով ընդ աղօտ այն երբեմնի արշալոյսերը, երբ դեռ պատանեակ, գաւառի մէկ խորշը փայտեայ կոչնակին թիկ-թակին հետ եկեղեցի կը դիմէինք ընդ փոյթ, այդ մթնշաղ միջավայրին գիւթիչ ազդեցութեան տակ «Առաւօտ լուսոյ»ն երգելու:

Քաղաքակրթութեան կեղծ չպարը սակայն հոս թանձր վարագոյր մը քաշեց մեր հոգւոյն աչացը առջեւ, և զրկեց զանոնք վերացումի գերբնական տեսիլքէն, և մխրճելով զմեզ սկեպտականութեան աւազանին մէջ, դրոշմեց մեր ճակտին վրայ մարմնոյ հաճոյքին ու վայելքին գաղափարը, Նիւթին մէյմէկ ջերմեռանդ երկրպագուները դարձնելով զմեզ:

Հիմա Իսրայէլի որդւոց ուղղեալ սա աղօթքի հրաւէրը, չեմ գիտեր ինչո՞ւ, տակաւ ընդլայնող մի ներքնածին ըղձանքին կը համապատասխանէ ճշգիւ հոգւոյս մէջ. և աննուն փափաք մը կը զգամ աղօթելու Հրեայ ազգին հետ, հանդիսակից ըլլալով իրենց նոյն իսկ Սինակոկային մէջ:

Քիփուրը, այսինքն քաւութեան տօնը, իր պերճախօս խորհրդով կը յափշտակէ միտքս, և հոգիս նորա մանելով գոգցես դիւթական ձեռքի մը բացած անցեալոյն վարագուրէն, կը մխրճի հեշտիւ պատմութեան յիշատակաց մէջ:

«Ազգ մե՛ծ» արդարեւ սա Իսրայէլը իր պատմական կեանքով ու կրօնքով. իր կրօնական գրութեանց երկնաշունչ հատորները՝ որոնք շարուած կան ադամանդի ակունքներու նման աշխարհս ստեղծագործութենէն մինչեւ Քրիստոսի ծնունդը, ցարդ կը հնչեցնեն իրենց մարգարէից վայրագին շեշտերը Քրիստոնեայ եկեղեցեաց կամարներուն տակ:

Անցեալոյն անդունդին վրայ յառող հետաքրքիր բիբերուս նման կը պրպտեմ մտովի այդ Աստուածաշունչ հատորներուն ոսկեձոյլ տողերը, որոնց երկնաշունչ հեղինակները կը կերպարանաւորին ընդ աղօտ երեւակայութեանս մէջ, իրենց ազդեցութեան համեմատ. հոս Մովսէսի Աստուածատես, լուսափայլ դէմքը տեսնել կը կարծեմ՝ որ գրիչ ի ձեռին ստեղծագործութիւնը կը նկարագրէ «Եղիցի լոյս»ով մը, ձեւ և կեանք տալով Քաոսին. հոն Դաւիթը՝ որ պահ մը մոռցած իր փառքը և Բերսաբէէի հրապոյրները, իր հոգեշունչ աղօթքին տաղերը կը գրէ տաւիղին ձայնովը ներշնչեալ, մինչ անդին Երեմիան, Աստուածաշնչին մարգարէ-մեծ Ողբերգուն, որ ալ մոռցած գոգցես իր հին Սիոնի ողբը և գերեզմանէն դուրս հանած գլուխը, աչքերը կը դարձնէ դէպի Նոր Սիոն:

Ցանկարծ կը կասի երեւակայութիւնս, և կը խզի մտածմանս թելը, մինչ ականջիս մէջ կը թրթռայ դեռ Գուզկունճուքի ձորն ի վեր արձագանգող Ֆառաշի երկրորդ ձայնը՝ որով աղօթքի սկիզբը կ'ազդարարէ... պառուխ շեամ:

Դուրս կը նետուիմ իսկոյն, ջերմեռանդ Հրէի մը պէս, աղօթքի սկսումէն առաջ Սինակոկան հասնելու:

Մի քանի տարեցներ եկած են դեռ աւելցնելով թիւը այն ծերուկ բարեպաշտներուն, որոնք հսկած են արդէն ամբողջ գիշերը սաղմոսելով:

Օրուան անոր խորհրդանշող ոչ մէկ երեւոյթ կը գրաւէ ուշս այդ պարզ աղօթարանին մէջ, ոչ տապանակ ուխտին կար հոն քաւութեան կափարիչով՝ որու վրայ երկու Քերովբէները կը նստէին երբեմն դէմ դէմի, և ոչ այն նոխազը՝ զոր քաւութեան տօնին կը պատարագէր քահանայապետը ժողովրդեան մեղաց քաւութեան համար:

Գաղափարաց յարակցութեամբ միտքս հինէն նորը կը փոխադրուի սակայն, և կը մտածեմ թէ ալ ինչ հարկ է որ «ստուերակերպ երինջներ»ը զենուին, քանի որ այդ հին օրինօք մարդկային ազգին սփոփիչը, նոյն ինքն Քրիստոնէութեան վսեմագոյն հիմնադիրը զոհուեցաւ Գողգոթայի բարձանց վրայ, մարդկային ընդհանուր հոգւոց փրկութեան համար:

Այն եռապատրոյգ երեք կանթեղներէն զատ՝ որոնք կը վառին անընդհատ գեղանուրբ քանդակեալ պահարանի մը առջեւ, ամէն կողմէն օդային կազի կտուցներ կը լուսաւորեն աղօթավայրը, կտուցներ՝ որոնցմէ լեզուակեալ լոյսը ալ աղօտանալ կ'սկսի Առաւօտքի պայծառութեան մէջ:

Հրեայ ժողովուրդը կը գրաւէ տակաւ ամփիթատրի նման շինուած տեղերը, որոնց վրայ նշանակուած թիւերը կը յայտնեն ճշգիւ սեփհականութեան տիրոջ ընկերական դիրքը և մանաւանդ նիւթական վիճակը: Ծանօթ Ֆառաշի մը առաջնորդութեան վրայ՝ կը նստիմ ինձ սահմանեալ տեղը, անոր տիրոջ հիւանդութենէն օգտուած, և անհամբեր կ'սպասեմ աղօթքի սկզբնաւորութեանը միշտ ակնդէտ խախամին՝ որ ճիշդ Սրբարանին դէմ, ամպիոնի նման տեղ մը կ'ելնէ, ծածկոյթը գըլխին նետելով:

Տօնին վսեմութիւնը կարծես հարկադրած է Հրէից մեծն ու փոքրը ամէնն ալ Սինակոկան հաւաքելու, ոչ ոք կը բացակայի հիմա ժողովարանէն, նոյն իսկ անոնք՝ որոնք եբրայական խիստ դատումով քիչ մը անհաւատ ճանչցուած են իրենցմէ, հոն դիմած են այս պահուս:

Գեղեցիկ սեռին ցանցառութիւնը սակայն «վերնատան» վանդակներուն ետին, ոչ նուազ ցրտին ազդեցութիւն մը կ'ընէ հոն, այն խորհող դասակարգին վրայ, որ լոկ այր մարդուն աղօթքը անբաւական կը համարի երկնային հաշտութեան, և որուն ընդունելականութեան անհրաժեշտ կը համարի կնոջ ձայնին չաղկապումը, բայց դժբաղդաբար Թալմուտը պատուար մը քաշած է կնոջ առջեւ բոլորովին կամայական ընելով անոր աղօթքը, և որու հոգեկան—անհատական իրաւունքէն, չե՛մ գիտեր ինչո՞ւ քիչ մը բան ջնջած է օրինաց գիրքը:

Խախամին թաւ ձայնը իր Արաբական ելեւէջներով կը թնդացնէ տաճարը՝ յայտարարելով թիֆիլայի սկըսումը: Ամէն ոք կ'աղօթէ հիմա լուռ երկիւղածութեամբ մը, պահ մը հովէ երերտկող ջոր եղէգի նման երերտկալով ինքնամոռացութեան թեւերուն մէջ, հրաւէր կարդալով գոգցես վսեմին բացարձակ սիրապետման...:

Խախամին ձայնը վերստին կը բարձրանայ կամարին ներքեւ և աղօթարանին հիւսիսային արեւելեան կողմէն երգասաց պատանիներու խումբ մը կը շարունակէ երբեմն խախամին ընդհատուած մեղեդին, իր ձայնին ներդաշնակութեան մէջ ոսկեզօծելով Եբրայական վանկերը:

Կրկին կը դադրին երգերը, և խախամը կարճ աղօթք մը վերջ կը բանայ Սրբարան—պահարանին փեղկերը, մեկդի մղուելով զայն ծածկող տասնաբանեայ օրէնքներով ոսկեհիւս վարագոյրը:

Զօրս հոգի հանդիսաւոր թափորով մը իր որոշեալ տեղը կը տանին Սըրբագլանը, երբ նոյն ժամուն արդէն երգեցիկ պատանիներու խումբը Վեհ. Սուլթանին կենացը համար կ'աղօթէ ջերմագին:

Սրբագլանէն—Նզամատեանի ձեռագիր մէկ հատորէն—կատարուած ընթերցումէ մը յետոյ կը վերջանայ առաւօտեան աղօթքը, այսինքն թիֆլան, որուն կը յաջորդէ բուն իսկ Քիփուրի արարողութիւնը: Ամէն ոք դուրս կը հանէ գրպանէն Քիփուրի աղօթագիրքը, և խախամը բարեպաշտ ժողովրդեան հետ կ'երգէ աղօթքները փոխն ի փոխ:

Խունկերամ ժողովրդեան բերնէն թռած սխրաշունչ մրմունջը դառնալու ողբերգութեան մը նման դուրս կը սլանայ պատուհաններէն վեր, դէպի այերը, գոգցես դիմելու եթերային աշխարհաց Գերագոյն Խորհուրդին...:

Ծերուններու թարշամած այտերը կ'ակօսին արտասուքներէ, և Աստուածային բարեգործութեանց գեղման այն երկար թուումը՝ որուն յանկերգը Խախամէն ետք կը կրկնեն միաբերան, աւելի եւս կը յուզէ զիրենք, Բախամիեա իվֆար լան քեեամք տէ Ավրամ Բախիմա, պէտեյ վաեաավոր: (1) Աբրահամէն յետոյ կարգով կը յիշատակուին Հրէից նահապետներն ու մարգարէները, որոնց յիշատակութենէն վերջ, Բաբելոնի հնոցէն օրհներգող «երից մանկանց» օրհներգութեան նման, երկար օրհներգութիւն մը կը սկսի ուղղուիլ Իսրայէլի Աստուծոյն: Ասեր Վեճնօր Պօրե սօֆ վալսե լէս (2): Ժողովուրդը կը սկսի դարձեալ կրկնել յանկերգը, խորին ու պատկառալից երկիւղածութեամբ մը միշտ դէպի գետին խոնարհելով, միէլ Քամախա (3):

Ցաւիտենականութեան գաղափարովը ընդլայնող հոգին կը թեւածէ երանութեանց աշխարհին մէջ, և աղօթողներու ջերմեռանդութեան հաւաքական ազդեցութեան տակ ալ անկարելի կը դառնայ ինծ չարտասուել այս վսեմացեալ աղօթարանին մէջ, ուր ամէն ինչ Սրբազան ներշնչում, յուզում է համակ, և սրտիս խորերէն փրթող արտասուքի կաթիլները կը սկսին յաջորդաբար գլտորիլ այտերէս ի վար...:

Տասը վայրկեանէ աւելի կը տեւէ այս օրհներգութիւնն ալ, ուրկէ վերջ Խախամը աղօթք մը կը մեներգէ տխրագին, ժողովրդեան մեղաց քաւութեան համար:

Ժողովրդեան յուզումը յետին աստիճանին կը հասնի ալ, այնպէս որ նա մեղքերու ամէն մէկին խոստովանութենէն յետոյ, սրտագին զղջումով մը կուրծքը կը հարուածէ միշտ, ուժգին. պակասնու, աշանու (4):

Հինգ վայրկեան վերջ Քիփուրի արարողութիւնը վերջացած է, և խախամը «հանգստեան» վերջին աղօթք մը կ'արտասանէ համայն խախամապետաց և ժողովրդեան բարերարներուն հոգւոց համար, որուն ժողովուրդը կը ձայնակցի «ամէն»ներով:

Օդային կազերը կը մարին և աղօթագիրքերը ծածկոյթներու մէջ փաթթուելով կը տեղաւորուին մուշտակաց ներքեւ կամ անութներու տակ:

Վեհ և խորհրդաւոր լռութիւն մը կը տիրէ համակ աղօթարանին մէջ. շատեր մեկնած են արդէն. մինչ ես յափշտակեալ և մտախոհ, զիս շրջապատող բարեկամաց մէջ, դժուարաւ դէպ ի դուռը կ'ուղղեմ քայլերս, քան եւ չորս ժամէ ի վեր հոն հսկող և սաղմոսերգող քանի մը ծերունիներու թողլով, աղօթարանին մենութեան մէջ Աստուծոյ խօսած ըլլալու վայելքին երկնային ըմբոշխնումը...:

Իսրայէլ:

Գր. ՆՇԱՆԵԱՆ

(1) Գթա՛, Տէր, ինչպէս երբեմն գըթացիր Աբրահամու, մենք ալ Քեզ կը յանձնուինք:

(2) Ո՜վ Արարիչ Բարձրեալ և զօրաւոր, այս աշխարհիս մէջ:

(3) Քենէ ուրիշ Աստուած չկայ:

(4) Մեղք գործեցինք, գողութիւն ըրինք:

ՄԱՆԶՈՒՄԷ

Ցուցումներու, արցունքներու, հոգեկան անճառ վերացումներու մէջ կարդացինք Գր. էֆ. Նշանեանի այս հմայիչ գրութիւնը, որ ճշմարտապէս հոգեկան խնճոյք մը պիտի ըլլայ մեր ընթերցողներուն, որոնք պահ մը պիտի վերափոխուին հազարաւոր դարեր առաջ ապրուած կեանքի մը, որուն իւրաքանչիւր դրուագը ամէն օր կը կրկնէ մեր եկեղեցին՝ քրիստոնէական նոր սքեմ մը հագցնելով եբրայականին: Ուրախ ենք որ մեր աշխատակիցներու պատուոյ շարքին մէջ ունինք Նշանեան Գրիգոր էֆէնտին, որ թէեւ ուշ, բայց անուշ կը գրէ, միշտ խօսելով սրտին ու զգացումներուն:

Նեմրդիլոյ մեր գործակալն է, Մեծ. Խաչիկ էֆ. Աճէմեան, որուն պէտք է դիմեն թերթիս բաժանորդագրուիլ փափաքողները:

«ՄԱՆԶՈՒՄԷ»Ի Ս. ԾՆՈՒՆԴԻ ԹԻՒԸ

պիտի հրատարակուի երկուշաբթի օր չորս էջերով եւ նոր պարունակութիւնով, ուր պիտի երեւին սիրուած ու ծանօթ գրիչներ:

ԱՄՕ՛Թ Է...

Կրեսոսի ձագուկնե՛ր, ձմրան սա թուքին ու բուքին, տաքուկ սենեկի քաղցր ոլորտին տակ ուրախ զուարթ ձեր վայելքը ամօ՛թ է, երբ անդին աղքատի զաւակներ հայի փշրանքներ կը մուրան. այսքան անտարբերութիւն ամօթ է:

Վարդապետներ, Տէրտէրնե՛ր, Եկեղեցին Քրիստոսը քարոզել և դուրսը սատանաներուն հետ աչքկապուկ խաղալ, անոնց քմահաճոյքներուն ձեր վեղարն ու փիլոնը զոհել ամօ՛թ է, այսքան խաղքութիւն ամօ՜թ է:

Ցարգո՛յ վաճառականնե՛ր, ձեր պաշտօնեաներուն համար չափազանց խստապահանջութիւն ամօ՛թ է, և ամսագլխուն իբրեւ պատիժ ամսականէն կլլել շատ ամօ՛թ է:

Իսկ դուք, հաւատարիմ կամ ոչ հաւատարիմ պաշտօնեայնե՛ր, ձեր բաթրօնին առջեւ այնքան խոնարհութիւն, խնկարկութիւն և ետեւէն «ա՜խ սատկէ՜ր մուկին ծակը մանէիր»ի պէս խօսքեր զուրցել ամօ՛թ է, այդքան վատութիւն ամօ՛թ է:

Կարգը ձեզի եկաւ, բարի զաւակներ, երբ ձեր հայրը ձեզի չնաշխարհիկ խըրատներ կուտայ, դուք իբրեւ թէ երկիւղածօրէն մտիկ ընելէն վերջը «մեռնէի՛ր անգամ մը որ, կոկոզէդ ազատէինք» ըսել ամօ՛թ է. այդքան ապերախտութիւն ծնողաց հանդէպ, ամօ՛թ է:

Աղնիւ օրիորդնե՛ր, սեղմ իրանով, ուռած կուրծքով, օրօր քալուածքով՝ երիտասարդները զգլխել ամօ՛թ է, այնքան անխիղճութիւն ամօ՛թ է:

Եւ դո՛ւք, երիտասարդնե՛ր, գըրպաննիդ մէկ բարայ չեղած, ցըցուած օձիքով, ֆրֆրուն փողկապով փողոցները չափչփել ամօ՛թ է. այնքան անկշռութիւն ամօթ է:

Ձեր մէն մի քայլին ամէնէն հեզ ու պարկեշտ աղջիկն անգամ գայթակղելի նշաններով ողջունել ամօթ է, այնքան անբարոյականացում ամօթ է:

Իսկ Աստուծոյ տանը մէջ, ձեր մայրը կամ քոյրը տեսնելու պատրուակով՝ ճիշտ վերնատունը դիտել ամօթ է, այդչափ յանդգնութիւն ամօթ է:

«ՄԱՆԶՈՒՄԷ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ

ՔԱՍԻՄ — 282

ԿՆՃՌՈՏ ՀԱՆԳՈՅՑ ՄԸ

ՎԷՊ

ՏՈՂԱԿԱՆ-ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԿԵԱՆՔԷ

ԵՐՐՈՐԴ ԵՒ ՎԵՐՋԻՆ ՄԱՍ

(Քսան տարի ետքը)

Դ.

Տիկին Շարամով քարացած մնացած էր Մելինէի այս անակնկալ յայտնութեան առջեւ: Պահ մը իրեն այնպէս թուեցաւ որ արդարեւ մտային հիւանդութեան մը հետեւանքով է որ, Սիրարփին իմ զաւակս է, կ'ըսէր թշուառ աղջիկը:

Վայրկեանի մը չափ չուարեցաւ. ի՛նչ ընելիքը չէր գիտեր, մատը զանգակին վրայ դրաւ օգնութիւն կանչելու համար, սակայն մէկէն ետ քաշեց. ընտանեկան այսչափ ծանրակշիռ տեսարանի մը չէր ուզեր որ ուրիշներ ալ հանդիսատես ըլլային, ուստի աւելի զգուշաւորութեան համար դրան նիգը դրաւ ու նորոգաբար վրան կրած եթէրի սրուակը հանելով հոտուըտացուց Մելինէի, որ մարած ինկած էր թիկնաթոռին վրայ:

Վրացուհիին համար այնչափ անսպասելի էր Սիրարփիի նկատմամբ եղած այս յայտնութիւնը որ ինք ալ Մելինէէն ո՛չ նուազ ցնցուած էր ու չէր կրնար որոշել թէ, սա պարագան դժբախտութի՞ւն մ'էր իրենց համար թէ բարեբախտութիւն: Նոյն պահուն աչքերուն առջեւը ներկայացաւ գեղատի աղջիկը իր ֆիզիքական ու հոգեկան անթերի կատարելութիւններով և խանդաղատանք մը, տենչ մը զգաց զայն ողջագուրելով՝ դուն իմ թոռս ես, գոչելու անոր ականջէն վար:

Հինգ վայրկեանի չափ տեւեց Օր. Շարամովի մարելիքը: Խորթ մայրը Սիրարփիի նկատմամբ այս նորածին խանդը սնուցանելով հանդերձ՝ կը շփէր ճակատն ու քունքերը Մելինէի զոր հազիւ կարող եղաւ սթափեցնել և երբ առաջին անգամ երկու ակնարկներն իրարու հանդիպեցան, Տիկին Շարամով սոսկումով նշմարեց աղջկան յուսահատ, ընկճած, նսեմացած կացութիւնը: Մինչդեռ ինք հոգեկան անբացատրելի զգացումով մը կը հրճուէր Սիրարփիին իր ընտանիքէն սերած ըլլալուն վրայ:

Երկուքն ալ լուռ ու մունջ զիրար կը դիտէին, այնչափ մեծ էր անակնկալին ապշութիւնը: Հետաքրքրութիւնն ու անձկութիւնը թէեւ կը տանջէր Տիկին Շարամովը, սակայն վախնալով որ Մելինէի համար տխուր հետեւանք մը կ'ունենայ կրկին Սիրարփիի խնդիրով զբաղիլը, կը շարունակէր լուռ մնալ, անընդհատ բազուկները շփելով, մայրական խնամք ու հոգածութիւն չխնայելով անոր:

Մելինէ առաջին անգամ լռութիւնը խզելով աչքերը վեր վերցուց ու յուսահատական շեշտով մը,

—Հիմա ի՛րաւունք կուտա՞ս ինծ, ըսաւ, երբ լամ ու ողբամ թշուառութեանս վրայ. այսչափ մեծ աղէտի մը ո՞ր սիրտ կրնայ դիմանալ:

—Ամենեւին, պատասխանեց տիկինը իշխանական ձեւով մը, բնաւ չեմ ներեր որ այդ խնդիրին անդրադառնաս առ այժմ, մինչեւ որ քիչ մը կազդուրուիս, ամէն բանէ առաջ քու առողջութիւնդ անհրաժեշտ է, նոյն իսկ Սիրարփիին համար:

—Բայց իմ ձե՛ռքս է միթէ մեռնալ, յարեց Մելինէ, եթէ լեզուս լռէ, սիրտս կրնա՞յ վայրկեան մը իսկ դադրիլ. եղբա՛յրս և զաւա՛կս, ասոնցմէ աւելի նուիրական, ասոնցմէ աւելի սրտիս մօտ ուրիշ ի՞նչ ունիմ աշխարհիս վրայ և երբ այս երկու դժբախտ արարածները անիրականալի սէր մը տածեն իրարու նկատմամբ, միթէ ասկէ աւելի մահացու հարուած մը կրնա՞յ ըլլալ ինծի համար:

Տիկին Շարամով սիրտ առնելով Մելինէի կրկին խնդիրին անդրադառնալէն,

—Եւ ինչպէ՞ս Սիրարփին ինչպէս քու զաւակդ կրնայ ըլլալ, ըսաւ, ասիկայ շատ ուշագրաւ յայտնութիւն մ'է որ բացատրութեան կը կարօտի:

—Ներէ՛, մա՛յր, թախանձեց Մելինէ, ներէ՛ որ այդ տխուր միջադէպերը չկրկնեմ, բայց միայն գիտցիր որ Սիրարփին իմ զաւակս է:

—Պարապը չէր ուրեմն որ ամէնքս ալ այնչափ կը սիրէինք զայն, ինքն ալ գիտէ՞ արդեօք այս պարագան և կամ կը կասկածի՞:

—Ամենեւին, ո՛չ իսկ կ'ուզեմ որ հասկնայ, որովհետեւ եթէ գիտնայ այս մանրամասնութիւնները՝ կրկնակի դժբախտ պիտի ըլլայ, և ես չեմ ուզեր որ այնչափ պաշտած զաւակս, իր մօրը մեղքը քաւէ. արդէն սիրահարութեան այս պարագան ուղղակի պատիժ մը, փոխարինութիւն մ'է իմ մեղանչումիս, բայց Աստուած եթէ ինծ նման անմեղ մը այս աստիճան հալածէ, անիրաւ է:

Մելինէ կրկին սկսաւ արտասուել ու խոր հեծկլտուքներով ձեռքը երկինք բարձրացուց.

—Միթէ աշխարհի վրայ ինծ չափ մեղաւոր արարած մը չկա՞յ, Աստուած իմ, որ այս աստիճան կը տանջես զիս, գոչեց, ի՛նչ ըրի, ի՛նչ յանցանք ունէի, անխիղճ, անսիրտ սրիկայի մը բռնութեան զոհուեցայ, զոր փոխարինելու համար երիտասարդութիւնս, թարմութիւնս փճացուցի, ամուսնական կեանքէ զրկուեցայ, հարստութիւնս չվայելեցի և երբ միակ զաւկիս ու եղբօրս երջանկութիւնը տեսնելով պիտի մխիթարուէի, ա՜ն ալ շատ կը տեսնես, ո՜վ Աստուած:

—Բայց անխոհեմութիւն է ըրածդ, Մելի՛նէ, սաստեց մայրը. այս յուզումները, արցունքները պիտի խանգարեն առողջութիւնդ, մինչ այնչափ պէտք ունին մօրմէդ զատ եղբայրդ ու զաւակդ:

—Ա՛խ, անոնք պիտի անիծեն զիս, մա՛յր, և ես չեմ ուզեր դժբախտութեան պատճառ կանգնիլ երկու սիրող սրտերու միջեւ: Պահ մը խորհեցայ անձնասպան ըլլալ, գաղտնիքս գերեզման տանիլ ինծ հետ ու թող տալ որ եղբայրս ու զաւակս երջանիկ ամուսնութիւն մը կնքեն, բայց նոյն այն երկուքին սէրը թումբ քաշեց առջիս ու չկրցայ զրկուիլ անոնց ընկերակցութենէն:

—Այս խօսքերը, այս մտածումները չեն վայլեցներ քեզ, զաւակս, ըսաւ մայրը:

—Բայց ի՛նչ կրնայի ընել. ամէն միջոցի դիմեցի, անոնց սրտին մէջ նոր բողբոջած սէրը արգիլելու համար ու և է ջանք չխնայեցի թէ՛ ուղղակի և թէ անուղղակի, ու երբ հակառակ ամէն արգելիչ միջոցներու, ալ աւելի բուռն սիրով մը կը սիրէին անոնք զիրար, ի՛նչ կը մնար ինծ այս Կնճռոտ Հանգոյցը լուծելու. մօրմէ մը և քոյրէ մը աւելի ո՞վ կրնայ անձնուէր ըլլալ աշխարհի վրայ:

Տիկին Շարամովի սիրտը կը բըզքտէր զաւկին այս յուսահատ կացութիւնը տեսնելով. արդարեւ մեծ էր վիշտը, որուն դարման մը գտնել թէեւ անկարելի չէր իրեն համար, սակայն վիշտ մը դարմանած ատեն աւելի մեծ վիշտ մը բանալէ կը զգուշանար, և Սիրարփիի պարագաները լաւ մը հասկնալու դիտումով,

—Հիմա մոռնանք այդ յուսահատեցուցիչ կէտերը և չարիքը դարմանելուն վրայ միայն խորհինք, ըսաւ, այս գաղտնիքին տեղեա՞կ են Սեփոն էֆէնտին ու ամուսինը:

—Կէս մը գիտեն, կէս մը չեն գիտեր, պատասխանեց Մելինէ միշտ յուսի նշոյլ մը փնտռելով խորթ մօրը հարցաքննութիւններուն մէջ:

—Եթէ սանկ խուսափողական պատասխաններ տաս, վստահ եղիր որ բան մ'ալ պիտի չկրնամ ընել, յարեց Վրացուհին կտրուկ ձեւով մը:

—Ի՛նչ, միթէ կը յուսա՞ք լուծել այս Կնճռոտ Հանգոյցը, հարցուց Մելինէ մոլեգին անձկութեամբ մը աչքերը խօսակիցին վրայ յառելով:

—Ո՜վ գիտէ, պատասխանեց այս վերջինը, բան մը չկայ աշխարհի մէջ որուն ճարը չգտնուի, մանաւանդ մեզ նման մարդերու համար, որոնք միլիոններ ունին իրենց տրամադրութեան տակ և չեն խնայեր զանոնք ծախսելու, երբ խնդիրը ընտանեկան երջանկութեան մը վրայ է:

—Ո՜հ, կը խենթեցնես զիս, մա՛յր, գոչեց Մելինէ խօսակիցին վիզին փաթթուելով, զգուշացիր պատճառելիք յուսախաբութենէդ որ մահացու պիտի ըլլայ աղջկանդ համար:

(Շարունակելի)

Բանաստեղծներուն համար ալ անփորձ պատանիներուն միշտ սէր երգել ամօ՛թ է, ո՞ւր ձգեր են լուսինը, վարդը, մանիշակը, կակաչը։

Իսկ գրագէտներուն համար այնքան սուր բանակռիւներ, զիրար չը հանիլ թէև ամօթ չէ, բայց ամօթի մօտ բան մըն է. վերջը Աստուած ալ զիրենք չը հանիր։

Լրագրապետներուն համար ալ Նոր գրողներուն յօդուածները քարանթինայի առնել անիրաւութիւն է, և անիրաւութիւնը արդէն ինքնին ամօթ է։

Դ. Պ.

ԱՐՏԱՔԻՆ

ՄԻՋՆՈՐԴՈՒԹԵԱՆ ՋՐՈՅՑՆԵՐԸ

Ճարօնի և Ռուսիոյ Տագնապին առթիւ Միջնորդութեան զրոյցները սկսան շատնալ։ Նախաձեռնարկ եղած են Անգլիա և Ֆրանսա, որոնք երկու շաբաթէ ի վեր անընդհատ կը բանակցին Պատերազմին առաջքը առնելու համար։ Հեռաձայնը միշտ կը բանի Լոնտոնի և Բարիզի միջև, և Լորտ Լէնստաուն ու Մ. Տէլքասէ տեսութիւններու փոխանակութիւններ կ'ընեն՝ նախ իրարու հետ, և ապա Բեթերսպուրկի իրենց դեսպաններուն հետ հաղորդակցութեան կը մտնեն հեռագրով։

Ասիկա նշան մըն է թէ խաղաղութեան ճշմարտապէս կը բաղձան երկու Տէրութիւնները, և Պատերազմը ա՛յնքան ահելի հետեւանքներով լեցուն է որ ո՛չ Ռուսիա և ո՛չ Ճարօն կը համարձակին նախայարձակ ըլլալ։

Պատերազմը կրնար ծագիլ, եթէ ճարօնական Նաւատորմը Գորէայի բացերը զարնէր ռուսական մէկ քանի մարտանաւեր, որոնք Վլատիվոստոքէ ճամբայ ելան Բորթ Արթուր երթալու համար։ Շատ հաւանական է որ Ճարոնցի հրամատարները նշմարեցին ռուսական մարտանաւերուն կողերը, բայց լուռ կեցան, և իրենց թնդանօթները դէպի անոնց կողմը չշտկեցին։ Թող որ Վլատիվոստոքէ մեկնող ռուս մարտանաւերը ինքնին իրենց ուղղութիւնը փոխելով, դարձեալ Վլատիվոստոք գացին, թերևս փորձ մը ընելու և Ճարօնի վրայ ձգելու համար Պատերազմին նախաձեռնութիւնը։ Բայց հակառակ Ճարոնցիներուն հանրային կարծիքին գրգռուած ըլլալուն, և ամէն կողմէ պատերազմական աղաղակներուն բարձրաձայն լսուելուն, Ճարօնի Դիւանագիտութիւնը առաջնակարգ եւրոպական Դիւանագիտութիւն մըն է։ Միւս կողմէ իր զինակիցը՝ Մեծն Բրիտանիա, հաւանութիւն տուած չէ դեռ որ Ճարօն պատերազմը սկսի։ Ա՛յդ միջոցին պիտի դիմէ միայն ա՛յն ժամանակ երբ Դիւանագիտութիւնը սպառէ իր բոլոր հնարքները, որոնք սակայն դեռ չեն սպառած։ Ռուսիոյ զինակիցն ալ, Ֆրանսա, ամէն շահ ունի որ Պատերազմ չըլլայ, որովհետեւ, ի՛նչ որ ալ ըլլայ, թէ՛ Ճարօնի զինակիցը՝ Անգլիա, և թէ Ռուսիոյ զինակիցը՝ Ֆրանսա մօտէն կամ հեռուէն պիտի պարտաւորուին գործին մէջ մտնել, և ո՛վ գիտէ Պատերազմը ի՛նչ անակնկալներ կրնայ պատճառել, և բորբոքումը ընդհանուր ըլլալ։

Այս է պատճառը որ, մինչ երկուստեք տենդոտ պատրաստութիւններ տեսնուած են, և երկու հակառակորդները զիրար չափելու աստիճան առաջ գացած են, և իրարու շատ մօտիկցած են, Պատերազմը չի սկսիր սակայն։

Ճարօնի և Ռուսիոյ յարաբերութիւններն ալ չեն խզուած, և Եւրոպայի մէկ քանի մայրաքաղաքներուն մէջ ի՛նչ որ ալ ըսուի, Թօքիոյի Ռուս դեսպան, Մ. Ռօզէն, միշտ յարաբերութեան մէջ է ճարօնական իշխանութեանց հետ, բանակցութիւնները կը շարունակուին բանաւոր հիմ մը գտնելու համար ապագայ կարգադրութիւններու։

Մանչուրիան խնդիր չէ հիմա, անիկա պատճառ եղաւ միայն որ Գորէայի խնդիրը մէջտեղ ելնէ։ Ճարօն շատ աղէկ գիտէ թէ Ռուսիա Մանչուրիայէն ելնելիք չունի, և ասկէց զատ, Ռուսիա այդ չինական գաւառէն ելնելու համար ժամանակին բոլոր Տէրութեանց ալ խօսք տուած էր, ուստի իր խոստումը չյարգելով միայն Ճարօնը վիրաւորած չեղաւ, այլ նաև միւսները, մանաւանդ Ամերիկան և Անգլիան։

Քանի որ միւսները ձայն չեն հաներ, Ճարօնի ալ չի՛յնար ձայն հանելը, բայց Ճարօն բան մը կ'ըսէ.— Քանի որ Ռուսիա բռնեց Մանչուրիան, թող չարգիլէ որ Ճարօն ալ հաստատուի Գորէայի իր կենսական մասերուն մէջ։ Գորէայի մէջ Ճարօն մեծ գաղթականութիւն մը ունի, ռազմագիտական և առեւտրական շահերուն տեսակէտով պարտաւոր է ոյժ տալ Գորէայի անկախութեան, և անոր հողային ամբողջութիւնը երաշխաւորել իր ազդեցութեան տակ։ Բայց Ռուսիա ևս չի կրնար բոլորովին անշահախնդիր ըլլալ, քանի որ Բորթ Արթուրի և Վլատիվոստոքի ճիշդ մէջտեղը կը գտնուի Գորէա։

Տեսնենք Անգլիա և Ֆրանսա պիտի համաձայնի՞ն, պիտի կրնա՞ն գտնել միջին ճամբայ մը, այս Տագնապը վերջացնելու համար։ Երկուքն ալ որ վերջերս Իրաւարարական դաշնագրութեամբ մը միացան, և այս միջոցիս ալ բանակցութեան մէջ են խաղաղութեամբ կարգադրելու իրենց բոլոր վէճերը Ափրիկեան գաղթավայրերուն և Նիւֆաունտլէնտի մէջ, մինչև վերջը պիտի աշխատին որ իրարու հետ Ճարօնի և Ռուսիոյ համար գժտելու պատճառ չունենան։

Եթէ նոյն իսկ պատերազմական գործողութիւններ մղուին քիչ ատենէն, չի կարծուիր որ վէճը երկար տեւէ, և դարձեալ Անգլիոյ և Ֆրանսայի աջակցութեամբ Խաղաղութիւն պիտի վերահաստատուի։

Այս է ահա գեղեցիկ առաջին արդիւնքը Միջազգային Իրաւարարութեան։ Պարապ տեղը չէր որ աշխարհի բոլոր խաղաղասէրները կ'աշխատէին միջազգային համաձայնութիւն մը գոյացնել այդ երկու Տէրութիւններուն միջև։

Ասոնց ջանքերուն իրագործման շատ կը նպաստէ Ռուսիոյ արդի ներքին կացութիւնը։ Զարին խաղաղասէր տրամադրութիւնները մէկ կողմէն և միւս կողմէն ռուս ժողովուրդին տնտեսական կացութիւնը Ռուսիան աւելի խաղաղութեան կողմը կը հակեն։ Աւստրիոյ արտաքին գործոց Պաշտօնարանն ալ ամէն օր հաղորդակցութեան մէջ է Լամստորֆ կոմսին հետ, համոզելու համար ռուս կառավարութիւնը որ Ծ. Արեւելքի մէջ երկարատեւ պատերազմի մը բռնուելու ատեն չըլլայ։ Աւստրիա իր դրացի Ռուսիոյ պատերազմի բռնուելուն համար գոհ չէ բնաւ։

Բեթերսպուրկի մէջ գումարուած վերջին Պետական Խորհուրդին մէջ, նախագահութեամբ Զարին, ոգեւորեալ խորհրդակցութիւն մը տեղի ունեցաւ խաղաղութեան և պատերազմի կուսակիցներուն միջև, և ի վերջոյ ընդունուեցան կայսեր խաղաղասիրական առաջարկութիւնները։ Գորէայի անկախութիւնը պիտի պահպանուի, Ռուսիոյ շահերուն շրջանակները պիտի սահմանափակուին Գորէայի հիւսիսային կողմը, իսկ Ճարօնի շրջանակները հարաւային կողմը։

Զարը անմիջապէս հեռագիր մը ղրկեց այս մասին ծովակալ Ալեքսեվի, որպէս զի խորհրդակցութեանց այս արդիւնքը հաղորդէ ճարօնական կառավարութեան, և միեւնոյն ատեն հրաման ըրաւ ծովակալին որ մի միայն իր (Կայսեր) ուղղակի հրահանգներուն հնազանդի։

Նոյն Խորհուրդին մէջ Զարը յայտարարեց թէ «Ես Խաղաղութեան կայսրը չե՞մ միթէ։»

Ռուսիա հետեւեալ առաջարկութիւնները ըրեր է Ճարօնի.—

1. Զանազան մենաշնորհներ պիտի ընդունի Ճարօն Գորէայի մէջ։

2. Հարաւային Գորէայի մէջ Ճարօն իր շահերուն պահանջածին համեմատ ազատօրէն պիտի գործէ, ոչ միայն տնտեսական խնդիրներու, այլ նաև ռազմագիտական խնդիրներուն մէջ։

3. Հիւսիսային Գորէայի մէջ Ռուսիա Ճարօնի պիտի տայ առեւտրական կատարեալ ազատութիւն, բայց Ճարօն պիտի չկրնայ մնայուն կերպով ամուր տեղ մը գրաւել ո՛չ հիւսիսային և ոչ հարաւային Գորէայի մէջ, ծովեզերքին վրայ կամ ներսերը։

4. Սահմանագլուխին վրայ, Գորէայի և Մանչուրիոյ միջև, Եալու և Թիւմէն գետերուն երկայնքը, 50 քիլոմէթր լայնութեամբ չէզոք գօտի մը պիտի հաստատուի, որուն մէջ ո՛չ Ռուսիա և ոչ Ճարօն պիտի չկրնան շինել ո և է ամրութիւն։ Գորէայի նեղուցը բաց պիտի ըլլայ ռուսական նաւերուն առջև, բայց չէզոք պիտի մնայ։

5. Մանչուրիոյ մասին, Ռուսիա պայման պիտի չընդունի, բայց պատրաստ է Ճարօնի, ինչպէս նաև միւս Տէրութեանց առաւելութիւններ և հիւպատոսական ներկայացուցիչներ ունենալու դիւրութիւններ տալ, անոնց առեւտրական շահերուն համար այդ երկրին մէջ։

Ռուսիա այս կերպով շատ դիւրութիւններ ըրած կ'ըլլայ բոլոր Տէրութեանց, ի մասնաւորի Ճարօնի։

*** Սիպերիական երկաթուղիին վարչութիւնը տեղեկագիր մը տալով կը յայտարարէ թէ ի վիճակի է չորս շաբթէն Ծ. Արեւելք փոխադրել 75,000 հոգի իրենց բոլոր կազմածներով։

*** Թէ՛ Ռուսիոյ և թէ Ճարօնի կողմէ ռազմական ապսպրանքները ա՛յնքան շատցած են որ գերման զինագործարանները մերժեցին Ճարօնի նոր ապսպրանքները։

*** Հոլանտական շոգենաւերուն ապահովագրող ընկերութիւնները յայտարարեցին թէ այսուհետեւ Ծ. Արեւելքի ճարօնական, չինական և ռուսական նաւահանգիստները գացող շոգենաւներուն վնասներուն պատասխանատու չեն։

*** Թօքիոյի Չինական դեսպանը հեռագրեց Չինկ իշխանին որ, ճարօնի արտաքին գործոց Նախարարութեան խնդրանքին վրայ, հետեւեալը յայտարարութիւնը կ'ընէր իրեն։ «Ճարօնի առաջարկներուն հանդէպ ռուսական երկրորդ պատասխանը ստացուած է Թօքիոյի մէջ, բայց պարունակութիւնը աննպաստ է և չի կրնար ընդունուիլ Ճարօնէն որ, մինչև որ Ռուսիա բարեփոխումներ չի մտցնէ անոր մէջ, պիտի ստիպուի անմիջապէս զէնքի դիմել։ Նմանօրինակ պատահականութեան մը պարագային, Ճարօն կը սպասէ Չինաստանէն որ կատարեալ չէզոքութիւն պահէ, կարգն ու կանոնը պահէ պետութեան մէջ, ու պաշտպանէ այն օտարականները որոնք ներսերը կը բնակին և փոյթ տանի մանաւանդ կարգապահութիւնը անխախտ պահել Շան-Թունկի և Եունանի երկու գաւառներուն մէջ, որպէս զի միւս տէրութիւնք պատահած խառնաշփոթութիւնները պատրուակ նկատելով այդ երկու գաւառներուն դէմ յարձակողական և թշնամական շարժումներ չընեն։» Այս հեռագիրը խորունկ տպաւորութիւն մը թողած է Չինական կառավարութեան վրայ որ հիմա կը կարծէ թէ պատերազմը անխուսափելի է։

ՃԱԿԱՏԱՄԱՐՏ ՍՈՄԱԼԻԼԸՆՏԻ ՄԷՋ.— Անգլիացիք մեծ յաղթութիւն մը տարին Սոմալիներուն վրայ, հազար հոգի սպաննելով անոնցմէ։ Անգլիացիք մինչև 10 մղոն տեղ հալածեցին թշնամին, գերի բռնեցին շատեր և գրաւեցին 400 հրացան։ Անգլիացիներէն սպաննուեցան 2 սպայ, իսկ ծանրապէս վիրաւորուեցան 7 սպայ, թեթեւապէս վիրաւորուեցան 2 սպայ։ Պարզ զինուորներէն ոչ ոք սպաննուեցաւ, իսկ վիրաւորուեցան 5 զինուոր, բնիկ զինուորներէն սպաննուեցան 7, վիրաւորուեցան 15, կամաւորներէն սպաննուեցան 2, վիրաւորուեցան 2։ Սոմալի ցեղապետին գլխաւոր բանակն էր որ այս անգլիական յաղթութեան նշաւակ եղաւ։

ՀԻՒԾԱԽՏԻՆ ԲՈՒԺՈՒՄԸ.— Ապաքինարաններու շինութեան գերման կեդրոնական մասնախումբը ի մօտոյ պիտի սկսի հրապարակային բանախօսութիւններու շարքը մը բանալ հիւծախտին բուժման համար, ասդին անդին տետրակներ պիտի բաշխուին, հանրութեան միտքը լուսաւորելու համար հիւծախտը բուժելու միջոցներուն վրայ։

ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ԼՈՆՏՈՆ. Յնվ. 14.— Ճարօնի դեսպանը Ռիւդէրի Գործակալութեան մէկ ներկայացուցչին յայտնած է թէ, Ռուսիոյ վերջին ծանուցագրին՝ Ճարօնի կողմէ տրուած պատասխանը վերջնագիր մը չէ։ Որոշ պայմանաժամ մը չի սահմաներ բանակցութեանց համար, և խաղաղասէր բայց հաստատակամ լեզու մը կը գործածէ։ Ճարօն իր դիրքը չէ փոխած իր գլխաւոր պահանջումներուն նկատմամբ։ Գլխաւոր կէտերէն մին, եթէ ոչ գլխաւորը, որուն վրայ կը պնդէ ճարօնական ծանուցագիրը, Մանչուրիոյ մէջ Չինաց գերիշխանութիւնն է։

ԹԻԷՆՑԻՆ.— Երկաթուղիի վարչութիւնը Նիու-Չուանկէ հեռագիր մը ստացաւ ծանուցանող թէ Ռուսիա այդ քաղաքին պահապան զինուորներուն վրայ 2000 հոգի պիտի աւելցնէ։

ՊԵՏԵՐՍՊՈՒՐԿ.— Այսօր հրատարակուած Կայս. Ուքազի մը համաձայն Մեծ-Դուքս Միխայիլ Նիքոլայեվիչ Կայսրութեան Խորհուրդին նախագահութեան պաշտօնը պիտի շարունակէ 1904 տարիին մէջ ալ։ Ռուսիոյ Սինոդին Ընդհ. Պրոկուրոր Մ. Բոպէտոնոսցեվ ստացաւ Ս. Անդրէասի կարգին ականակուռ պատուանշանը։ Ներքին Գործոց նախարարի օգնական զօրավար Վարլ Կայսրութեան Խորհուրդին անդամ անուանուեցաւ։ Հեծելազօրաց զօրավար Պառոն Բաուլպարս Օտեսայի զինուորական շրջանակին Ընդհ. հրամանատար անուանուեցաւ։

ՊԷԼԿՐԱՏ.— Նոր տարւոյ առթիւ կատարուած գոհաբանական պաշտօնէն ետքը, հացկերոյթ մը տեղի ունեցաւ։ Սեղանին վրայ, Բեդէր Թագաւոր, վարչապետ Մ. Կրուիչի ճառին պատասխանելով, յայտարարեց թէ պարտականութիւն կը համարի յիշել իր մեծ—հայրը, ինչպէս նաև ամէն անոնք որոնք իրենց կեանքը նուիրեցին Սերպիոյ վերածնութեան։ Միջօրէէն ետքը, Թագաւորը Պէլկրատ վերադարձաւ։ Բովանդակ ճամբուն վրայ խանդավառ ցոյցեր եղան։ Պէլկրատի մէջ ևս ժողովուրդին խանդագին ցոյցերուն առարկայ եղաւ, և պարտաւորուեցաւ քանիցս երեւիլ պատշգամէն, պալատին շրջակաները խռնուած բազմութեան շնորհակալութիւն յայտնելու համար։ Քաղաքը ճոխապէս դրօշազարդուած և շքեղապէս լուսազարդուած է։

ԲԱՐԻԶ.— Թօքիոյէ եկած ապահովիչ լուրերուն վրայ բոլոր արժէթուղթերն զգալապէս բարձրացան, մանաւանդ օսմանեան արժէթուղթերը։

ԲԱՐԻԶԻ ՊՕՐՍԱՆ

BOURSE DE PARIS

15 Յունվար 1903

Ֆրանս. 3 % (3 % Français)	97	70
Րէժի (Tab. Turcs)	369	—
Օսմ. Միացեալ (R. Nv. Unif.)	87	77
Երկաթուղի (Lots Turcs)	130	—
Պանք Օթ. (Banque Ott.)	591	—
Թրանսվալ (Transvaal)	102	—

ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԷՆ

Ս. ՓՐԿՉԵԱՆ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ

ԿԱՂԱՆԴՉԷՔ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑԻ ԱՂՔԱՏԻԿ ՄԱՆՈՒԿՆԵՐՈՒՆ

Հոգաբարձութիւնս շնորհակալութեամբ կը ծանուցանէ ցանկը հետեւեալ նուիրատուներուն, որոնք հաճած են Կաղանդի առթիւ մէկ մէկ պտղագին նուիրել հաստատութեանս մէջ պատսպարուած փոքրիկ մանուկներուն։

Կաղանդի առթիւ հաւաքուած պտուղի դրամ ի նպաստ Ս. Փրկչեան Հիւանդանոցի աղքատիկ մանուկներու։

	Ղրուշ
Նախորդ ցանկէն	5701½
Տեարք և Տիկնայք Պարոնայք և Օրիորդք՝ Բերայի Էսաեան վարժարանի երկսեռ սաներէն	216

* * *

Պանտրմայի Ս. Լուսաւորչեան Ազգ. վարժարանի պաշտօնէից և սանուց նուէրները ի նպաստ Ս. Փրկչեան Որբերուն՝ իբր Կաղանդչէք։

Տնօրէն Շուպարալեան էֆ.	10
Հրանտ Թ. Շիրինեան	5
Վրոյր Ե. Շիրինեան	5
Սամուէլ Ա. Բէօսէեան	5
Յակոբ Փափազեան	10
Կարապետ Տ. Յակոբեան	5
Ստեփան Ալլահվէրտի	5
Մատթէոս Արզումանեան	5
Պետրոս Ջիլինկիրեան	5
Լեւոն Տօնտիկեան	5
Վաղարշակ Ուրբաթեան	5
Թագւոր Ջէրչեան	3
Գէորգ Արեւեան	3
Օսկան Հաւկիթեան	3
Յովհ. Գօթանեան	3
Մատթէոս Ճամճեան	2½
Կարապետ »	2½
Կարապետ Պօտուրեան	2½
Գէորգ »	2½

Յակոբ Հանըմեան, Յակոբ Պըլտիկեան, Կարապետ Մայտաղլեան, Լեւոն Հաւկիթեան, Արամ Խանեան, Կարապետ Թէրլէմէզեան, Գրիգոր Ճինկէօզեան, Ղազարոս Յօֆլանեան, Օսկան Ստեփանեան, Հրանդ Բաղանճեան Զական։ Պօղոս Պալապանեան 50 փր.։ Դրամի տարբերութիւն 70 փր.։ 40ական փր. նուիրած են՝ Թագւոր Փափազեան, Ստեփան Ժամկոչեան, Տաճատ Շիրինեան, Յովհ. Ջամճիկեան, Յովհ. Ֆէնէրճեան, Յովհ. Սինեօրեան, Սուրէն Յօֆլանեան, Սարգ. Բաղանճեան, Յակոբ Գույումճեան, Երուանդ Սայեան, Յակոբ Միրիճանեան, Անտոն Գրիգորեան, Կարպ. Թէրլէմէզեան, Թորոս Մայտաղլեան, Զաքար Ճամպազեան, Յովհ. Պօտուրեան, Գրգ. Նախապետեան, Խորէն Գէորգեան, Գրգ. Մանչուկեան, Կարպ. Շահպազեան, Սարգիս Ջամճիկեան, Սրապիոն Յարութիւնեան, Մարտիրոս Մինարէճեան։ Քանի մը պզտիկներէ 3 ղրուշ։ Գումար 136 ղրուշ։

* * *

Պանտրմայի Ս. Լուսաւորչեան Աղջկանց վարժարանի պաշտօնէից և սանուհեաց նուէրները ի նպաստ Ս. Փրկչեան աղքատիկ տղաքներուն՝ իբր պտղագին։

Երեք ուսուցչուհիներ	15
Մաննիկ Ջիլինկիրեան	5
Էլիզ Մատթէոսեան	5
Մարիամ Մինարէճեան	5
Հռիփսիմէ Յ. Շուպարալեան	5
Բերուզ Արզումանեան	4
Հայկանուշ Արապաճեան	4
Մաննիկ Ուզունեան	3
Նուարդ Մանիկեան	2½

Զական ղշ. նուիրած են՝ Էֆթիկ Պալապանեան, Մանուշակ Հանըմեան, Մաննիկ Գօթանեան, Թագուհի Մինասեան, Վարսամի Թէրլէմէզեան, Աննակիւլ Ջիւրիւկեան, Մաննիկ Տ. Անտոնեան։ Մաքրուհի Ջիլինկիրեան 1¼, Նազիկ Թէրլէմէզեան 1¼, հինգ սանուհիներէ 2⅛։

40ական փր. նուիրած են՝ Սիմա Թաթարեան, Մաննիկ Պալապանեան, Անժէլ Ճիվէլէկեան, Թագուհի Գօթանեան, Տիգրանուհի Տատուրեան, Նուարդ Հաւկիթեան, Նուրիկ Փանոսեան, Հիւսնիյէցա Սէյիսեան, Ագապի Զագըր Յակոբեան, Գայիանէ Բուժեան, Աղաւնի Մուրատեան, Թագուհի Գարագաշեան։ Մանր դրամի տարբերութիւն ⅞։ Գումար 80 ղրուշ։ Ընդհ. գումար՝ 216

Ընդհ. Գումար 6133½

(Կնիք Հոգաբարձութեան)

(Տարուանկեյի)

ՀՆԴԿԱՑԻՆՈՒԻ ԲԱՐԵՐԱՐԸ

Մեր անցի օրուան թիւին մէջ հրատարակեցինք պատճէնը այն խիստ պատուաբեր և սրտագրաւ նամակին, զոր անունը անծանօթ պահել ուզող բարերար մը Հնդկաչինէն հաճած էր ղրկել Խմբագրութեանս։ Յակոբ Տէր-Յակոբեանի Մանզումէի վերաբացման առաջին թիւին մէջ հրատարակուած «Ոչնչացող Միտքեր» խորագրով յօդուածէն ներշնչուելով գրած էր բարերարը այդ նամակը, որով անպաշտպան ուսանողի մը երեք տարուան ապրուստը կ'ապահովէր ծանօթ դրամատունէ մը։

Արդ, վերոյիշեալ ուսանողը, որ կը մարմնացնէր իր վրայ բարերարին առաջարկած պայմանները, երէկ իսկ Խմբագրութեանս միջոցաւ ստացաւ 1904 Յունվ. 1ի ամսավճարը, որով հետ մենք ալ շնորհակալութիւն կը յայտնենք ազնուասիրտ բարերարին և կը մաղթենք որ իր նմանները բազմանան մեր մէջ։

ՈՒԹԸ ՇՐՋԱՆԱՒԱՐՏՆԵՐՈՒ ՎԿԱՅԱԿԱՆՆԵՐՈՒ ԲԱՇԽՈՒՄԸ

Ս. Պատրիարք Հայրը երէկ Ղալաթիոյ Խորհրդարանին մէջ նախագահեց անցեալ տարեշրջանէն մնացած 8 շրջանաւարտներու վկայականներու բաշխման հանդէսին, Ուսումնական Խորհուրդին անդամներուն ամբողջին ներկայութեամբ։

Յ. Գուրգէն էֆ., անխուսափելի բանախօսը, ոտքի ելլալով ըսաւ թէ, անցեալ դպրոցական տարեշրջանէն տասներեք աշակերտներ և աշակերտուհիներ այլեւայլ ճիւղերու մէջ անյաջող եղած էին, բայց միեւնոյն ատեն արժան համարուած էին վերաքննուիլ այլ և այլ ճիւղերու մէջ. և Ուսում. Խորհուրդը, հաւանութեամբ Ս. Պատրիարք Հօր, հրաւէր ուղղեց այդ շրջանաւարտներուն, որպէս զի մինչև երկու ամիս պատրաստուին քննութեան։

Որոշեալ օրը ներկայացան միայն ինը երկսեռ շրջանաւարտներ և իրենց քննութիւնը տուին։ Արդիւնքը սա եղաւ որ ասոնցմէ մէկը չյաջողեցաւ և ութը յաջողած ըլլալով, ասոնց վկայականներու տրուիլը խնդրուեցաւ Ս. Պատրիարք Հօրմէն։

Այս բանախօսութենէն վերջը ութը շրջանաւարտները և ուհիները Ս. Պատրիարք Հօր աջը համբուրելով ստացան իրենց վկայականները։ Եւ Ն. Սրբազնութիւնը կարճ բայց ազդու յորդորական մը խօսեցաւ շրջանաւարտներուն և ըսաւ թէ, իրենց տուած այս վերջին քննութիւնն ալ յաջողութիւն մըն է։ Այս առթիւ Ս. Պատրիարք Հայրը խօսքը շարունակելով, փափաքելի էր որ, ըսաւ, դուք ոչ թէ միայն այսպէս շրջանաւարտներ ըլլաք, այլ և ընթացաւարտներ և ասոր համար, ըսաւ Ն. Սրբազնութիւն, փափաքեցանք որ նախակրթարան վարժարաններու վիճակը առաջ զարգանայ և այս առթիւ տեղ տեղ բարձրագոյն նախակրթարաններ հաստատեցինք։

*** Այս առթիւ շրջանաւարտները մէկ մէկ մէճիտիէ կանոնական տուրքը վճարեցին ուսուցչաց Օգնութեան Արկղին։

*** Վկայական ստացող շրջանաւարտներն են.— Պ. Պ. Վահէ Ջէնճիրճեան, Թովմաս Յարութիւնեան, Յակոբ Ալթունեան, Արամ Թագւորեան և Օր.ք Արուսեակ Սալլեան, Ասրինէ Տօնէլեան, Աղաւնի Մէրտինեան և Հայկանոյշ Իսկէնտէրեան։

ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ Խորհուրդը երէկ գումարուեցաւ Ղալաթիոյ Խորհրդարանին մէջ նախագահութեամբ Ս. Պատրիարք Հօր։

1.— Ասկէ առաջ Ս. Պատրիարք Հօր կողմէ ծրագիր մը պատրաստուած էր շրջանաւարտից քննութեանց համար։ Այդ ծրագիրը նկատողութեան առնուելով անոր հիմանց վրայ պատրաստուեցաւ հրահանգ մը տարրական և բարձրագոյն նախակրթարանաց շրջանաւարտներու և ընթացաւարտներու համար և որոշուեցաւ մատուցանել զայն Ն. Սրբազնութեան, հաստատութենէն ետքը գործադրութեան դնելու համար ներկայ տարեշրջանէն սկսեալ։

2.— Ասկէ առաջ Ատարազարէն ուսուցիչ մը, բարձրագոյն և լրացուցիչ դասընթացներու համար գրաբարի ուսման քերականութիւն մը պատրաստած և ներկայացուցած էր։ Նոյն գործը կանոնական քննութեան ենթարկուած ըլլալով, Խորհուրդը ըստ արդեանց քննութեան չկրցաւ վաւերացնել այդ քերականութեան դասագիրքը, պահանջուած ձեռնհասութեամբ պատրաստուած չըլլալուն համար։

Ուսմ. Խորհուրդը Ծննդեան առթիւ դադրեցուց իր նիստերը և պիտի վերսկսի իր գումարման՝ Յունվ. 16ին։

ՊԱՐՏԻԶԱԿԷ կը գրեն մեզի թէ Առաջնորդ Ս. Հայրը Ծննդական տօներէն վերջ Պարտիզակ պիտի անցնի, քահանայ ձեռնադրելու և բնիկ Պարտիզակցի Տ. Յակոբ քահանայ Դաւուդեանը Պարտիզակի քահանայից կարգը դասելու համար։ Տ. Յակոբ քահանայ իր հայրենակիցներուն համակրութիւնը կը գրաւէ։

ԷՅՆԻ ԳԻՒՂԻ դպրոցին մէջ, Կաղանդին օրը, սիրուն հանդէս մը տեղի ունեցաւ ի ներկայութեան քարոզիչ Ս. Հօր և Թաղ. Խորհրդոյ անդամներուն։

Մանկապարտէզի վերածուած այս դպրոցին երկսեռ սիրուն փոքրիկները շա՛տ ներդաշնակ կերպով երգեցին զանազան երգեր, որոնց մէջ ամէնէն աւելի յուզիչ էին Նոր Տարւոյ և Ծննդեան տօնին նուիրուածները։

Յստակօրէն և համարձակ կերպով կրկնեցին գեղեցիկ արտասանութիւններ, որոնք խիստ հաճոյալի տպաւորութիւն մը թողուցին երկսեռ հանդիսականներու վրայ. խիստ սիրուն էր նաև մարմնամարզի մասը, որ նախ համաչափ և կիրթ քայլերով ու երգախառն սկսաւ և շարունակուեցաւ մարզանքի բազմատեսակ շարժումներով, զոր կատարեցին այդ սիրուն փոքրիկները, իրենց կարողութենէն վեր յաջողակութիւնով։

Հանդիսականներն ու մանաւանդ փոքրիկներու ծնողքները գոհունակութեան անկեղծ զգացումներով առլեցուն իրենց ջերմ շնորհակալիքը յայտնեցին Օր. Զապէլ Յ. Նշանեանի որ կարճ պաշտօնավարութեան մը մէջ, իր եռանդուն ջանքերովը ու գնահատելի գործունէութիւնով խնամք տարած էր այդ սիրուն փոքրիկներուն մտքի դեռափթիթ զարգացումին։

Հանդէսը փակուեցաւ Քարոզիչ Հօր յորդորականով ու պահպանիչով։

ՄԱՍԻՍ գրական շաբաթաթերթի Նոր Տարւոյ Ա. թիւը հրատարակուեցաւ երէկ, հետեւեալ բովանդակութեամբ.—

Կեանքի դրուագներ. «Ցակոբիկ» Գ. ԶՕՀՐԱՊ։— Շաբաթը (Խմբագրական) Տ. Ա.։— Ամանորի առթիւ (Քրոնիկ) ՔՐԻԶԱՆԹԷՄ։— Ապաքինարանի արձագանգը. Լ. ԿԻՒՐԵՂԵԱՆ։— Բանաստեղծութիւններ. «Խուսափուկ Սէր» Գ.։— Ծննդի վարդեր. ԷՏՄՕՆ ՖՐԱՆՔ. Թարգմ. Մ. Ռ.։— Գեղեցիկ (Հոգեբանական Նորավէպ) ՎԱՀԱՆ ՄԱԼԷԶԵԱՆ։— Վառարանիս անկիւնէն. ՄԵՆԱՍԷՐ։— Խմբագրական Նօթեր։

ԴԻՏՈՂՈՒԹԻՒՆ ՄԸ

Ազգ. Հիւանդանոցի 1904 տարւոյ ընդարձակ Օրացոյցը թղթատած ատենս ուշադրութիւնս գրաւեց Պ. Գ. Մէնտէրեանի կողմանէ Հայկական և Եւրոպական խազերով ձայնագրուած Խառաձայն «Փառք քեզ Տէր»ը։ Շիտակն ըսելով չի կրցայ զարմանքս զսպել այն ձեւին վրայ, որով պատրաստուած է յիշեալ երգեցողութիւնը։

Հաստատենք ըսածնիս։

Ամէն երգեցողութիւն, մանաւանդ այնպէս եռաձայն կամ քառաձայն երգեցողութիւնք, տիապազոնով կ'առաջնորդուին յարմար — ոչ շատ բարձր և ոչ շատ ցած — ձայնով մը երգելու համար։

Արդ, տիապազոնի լա ձայնը հիմ ընելով, սկսինք երգել Պ. Մէնտէրեանի «Փառք քեզ Տէր»ը. կը տեսնենք որ քառաձայն գրութեան մը մէջ պասօն, որ ընդարձակ միջոց ունի ցած ձայներ գործածելու և իր դերը զգալի ընելու, ստիպուած է տեղ մը 2^{0} թէնորն ու պարիթոնը կոխելով անցնելով՝ մինչեւ 1^{0} թէնորի հանգչած ունեն ըլլալ, ինչ որ անկարելի է առանց պատռուելու հանելու. այս պարագան աւելի աղէկ աչքի կը զարնէ եւրոպականին մէջ, որ փոխանակ fլէ sը սօլի պէտք էր գրուիլ fլէ sը Ֆաով և ըստ այնմ պասօին տալ իրեն արժանի տեղը։

Դարձեալ «Փառք քեզ Տէր»ի մէկ տեղ մը՝ պարիթոնի դերը 2^{0} թէնորի տրուած է, ինչ որ կանոնի հակառակ է։

Ջենք կարծեր որ Պ. Մէնտէրեան

ցաւի մեր այն անկեղծ դիտողութեան վրայ. Թո՛ղ ներուի մեզ ըսել թէ, բազմաձայն երգեցողութեանց ճիւղը՝ իր մասնաւոր կանոններն ունի և եթէ մենք կը փափաքինք յաջողիլ անոր մէջ՝ պէտք է լա՛ւ մը ուսումնասիրենք զայն...

ԼԵՒՈՆ ՉԻԼԻՆԿԻՐԵԱՆ

Իզմիր, 30 Դեկտ. 1903

ԽԱՉԻԿ ՊԱՏՈՒԵԼԻ

Երկու շաբաթ առաջ, Արսլանպէկի մէջ իր 72 տարեկան հասակին մէջ կը մեռնի Խաչիկ Պատուելի: Արսլանպէկի այս ծերունի զաւակը, արդէն շատեր կը ճանչնան, քանի որ իր ամբողջ կեանքի միջոցին ուսուցչութեան դըժուարին պաշտօնին մէջ ծառայած է կրթութեան գործին: Վաստակաւոր մը որ 1848էն ի վեր նախ Ատաբազար, յետոյ 1856ին Արսլանպէկ, և հետզհետէ պաշտօնավարած է Պոլսոյ մէջ՝ Գաւըմ-Փաշայի, Սկիւտարի, Ազգ. Հիւանդանոցի, Միջագիւղ Կէյվէի, Բազարու Նոր գիւղի, Դասթէմունիի, Արմաշի և տակաւին ուրիշ կարգ մը գիւղերու մէջ: Տարիներու խոնջ բեռան տակ ընկճուած, քանի մը տարիներէ ի վեր իր գիւղը քաշուած կ'անցունէր իր ծերութեան շրջանը, և ահա յանկարծական կերպով դեկտեմբեր 20ին Շաբաթ իրիկուն պարզ գլխու մը ցաւով կը մեռնի իր զաւակներուն քով, ընտանեկան յարկին տակ լռիկ:

Խաչիկ պատուելիին ճիւղն էր Հայերէն գրաբար մանաւանդ, որուն սիրող մը եղած էր, զոր կ'ուսուցանէր խղճի կատարեալ անդորրութեամբ. և երբ այսօր իր աչքերը կը փակէ, իր վարժապետի պարտականութիւնը կատարած ըլլալու գոհունակութիւնը ունեցած է իր սրտին խորը:

Ու Արսլանպէկի ժողովուրդը, որուն անհամներէն մեծագոյն մասը իր ձեռքին տակ մեծցած է, արժանաւոր յուղարկաւորութեամբ մը անոր վաստակաբեկ մարմինը կը հանգչեցնէ գիւղին անշուք գերեզմանատան մէջ: Եւ եկեղեցական պաշտօնեաները, որոնք նոյնպէս հանգուցեալին աշակերտած են ժամանակին, կը յարգեն անոր յիշատակը ու անոնցմէ մին Արժ. Տ. Մկրտիչ քհ. Նալպանտեան, դամբանական մը կը խօսի ու կը դրուատէ անոր ունեցած անխոնջ գործունէութիւնը, դաստիարակութեան պաղելից ասպարէզին մէջ:

ԹՈՒՐԱՆ վերաբացուած ըլլալով հրատարակուած է իբր Կաղանդի բացառիկ թիւ, որ հրապարակ ելած է այս առաւօտ, ճշմարտապէս ճոխ ու շահեկան բովանդակութեամբ մը, 36 էջի ստուար ծաւալով, և աչխատակցութեամբը բազմաթիւ համակրելի գրողներու:

Յօդուածներ ունին՝ ՅԱԿՈԲՈՍ Հ. ՃԷՃԻՉԵԱՆ՝ Նոր Տարի, Սիրով խառնուած երջանկութիւն. — ՄՈՒՇԵՂ ՎԱՐԴԱՊԵՏ՝ Կաղանդի առիթով Նորավէպ մը խղճին խայթը. — ՀԱՅԿ ԱԴՈՆՑ կէս գրական բարքերու վրայ տեսութիւն մը՝ Տգեղ Ընրացք. — ԷԼՏՈՐԱՏՕ՝ շահեկան քրոնիկ մը՝ Կեանքը Անգլիոյ մէջ. ԱՐՄ.՝ «Ինդեքվիւռ» մը Թոլսթոյի հետը. — ԲԱՄԷԼԻԱ՝ զուարթ ու սրամիտ Եօգըրի մը՝ օրուան կեանքին ու գրական անձերուն վրայ, Խեղճս Պօուկեն, մասնաւոր երգիծանքներով իւրաքանչիւր գրողի մասին. Ինչպէս նաև ՅԵՍՈՒ, ԴԻՏՈՂ, ՄԻՀՐԱՆ, ԹՈՒՐԻՍՏ:

Այս Բացառիկ Թիւին գինը անփոփոխ ըլլալով՝ ընթերցողներ 40 փարայով գրական գողտրիկ թիւ մը կրնան ունենալ:

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԵՑԱՒ
ԵՐԿՐՈՐԴ ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆԸ
"ԼՈՅՍ,,Ի ԿԱՂԱՆԴԻ ԹԻՒԻՆ

որուն մէջ կ'երևան քանի մը յօդուածներ, հրապարակին ամէնէն սիրուած և ամէնէն կարող գրիչներէն ստորագրուած:

Անոնք որ առաջին տպագրութենէն չէին կրցած ստանալ, կրնան գնել անոր երկրորդ տպագրութենէն որ կը ծախուի միշտ իր սովորական գինով, 40 փարա:

ՍՏԱՑԱՆՔ

«Առեւտրական Ցուցատետր»ը Յ. Մաթէոսեան տպարանին, որ անհրաժեշտ է ամէն գործի մարդոց համար: Եւրոպականներէն աւելի գեղանց, բազմաթիւ ծանօթութիւններով և վեց լեզուներով զարդարուած այս գեղեցիկ գործը, կուգայ լեցնել անհրաժեշտ պակաս մը գործի մարդոց համար:

ՍԷԼԱՄԼԸԳ ՐԵՍՄԸ ԱԼԻՍԻ

Տիւնքի ճիւմաա կիւնիւ Սէլամլըգ րէսմը ալիսի Համիտիյէ ճամիի շէրիֆինտէ իճրա պույրուլմըշ տըր:

ԹԵՊԼԻՂԱԹԸ ՐԵՍՄԻՅԵԷ

Տիւնքի ճիւմաա կիւնիւ Սէլամլըգ րէսմը ալիսինտէն սօնրա չաեան պույրուլան միւսաատէի Սէնիյէի հազրէթը Բատիշահի իւզէրինէ Ֆրանսա սէֆիրը քէպիրի էսալէթլու Մ. Գօնսթանս հազրէթլէրի սուրէթը զայրը րէսմիյէտէ հուզուրը շէվքէթմէւֆուրը հազրէթը Թաճտարիտէ չէրէֆ միւսուլէ նաիլ օլմուշ տըր:

ՆԵՐՔԻՆ

ՏԱՐԵԳԼՈՒԽԻ առթիւ, Վեհ. Սուլթանը շնորհաւորական հեռագիրներ ուղղեց օրհնութիւնք վեհապետներուն:

—Ռուս դեսպան Մ. Զինովիէվ, Կաղանդի օրը շնորհաւորական հեռագիր մը ուղղեց Վեհ. Ցարին:

—Հելլէն դեսպանատան մէջ ալ ընդունելութիւններ կատարուեցան: Դեսպան Մ. Կրիբարիս ջանախօսութիւնով մը յայտարարեց թէ Թուրքիոյ և Յունաստանի միջև եղած բարւոք յարաբերութիւնները օր օրի աւելի կ'ամրապնդուին: Երախտագիտութեամբ յիշեց Վեհ. Սուլթանին կողմէ Յունաստանի արքայական գերդաստանին եղած մեծարանքները և կայս. կառավարութեան կողմէ հելլէնական հպատակներուն նկատմամբ ցոյց տրուած բարեացակամութիւնը:

Դեսպանը յետոյ Պոլսոյ հելլէն գաղութին կողմէ շնորհաւորական հեռագիր մը ուղղեց Եօրկիոս Թագաւորին:

—Սերպիոյ, Ռումանիոյ և Քարատաղի դեսպանատանց մէջ ալ շնորհաւորական ընդունելութիւններ կատարուեցան:

—Ֆէնէրի մայր եկեղեցիին մէջ ևս հանդիսաւոր արարողութիւններ կատարուեցան: Յետոյ Տ. Եոաքիմ Պատրիարք շնորհաւորական այցելութիւններ ընդունեց:

ՐՈՒՄԷԼԻԻ ՆԱՀԱՆԳՆԵՐԸ.—Սէլանիկէն հետեւեալը կը գրեն Բարիզի Ֆիկարօ թերթին.—

«Օսմ. զօրքերուն հզօր գործունէութեան և ձմրան խստութեան հետեւանքով պուլկար աւազակախումբերը որոնք սահմանագլուխը անցած էին, վերադարձած են Պուլկարիա: Իսկ լեռները ապաստանած աւազակները չեն համարձակիր երևան ելլել և իրենց քինչութեանը համար օսմ. զօրքերուն հետ չկռուելով չափուիլ Յոյն գիւղերը կը մտնեն, և իրենց վրէժը կը լուծեն ժողովուրդէն, որոնք չէին ուզած ձեռնտու ըլլալ իրենց, երկիրը վրդովելու համար:

«Այդ աւազակները Զաքորիճանի մէջ ջարդեցին Նասլիչի յոյն վարժուհիին մեծ մայրը և Բասթորիայի մէջ կին մը, որ մետրապոլիտը իր տունը հիւրասիրած էր:

«Զաքալարոֆի հրոսախումբը Պէսթէնիչիի մէջ յոյնի մը տունը մտաւ և տանտիրոջ տղան սպաննեց իրենց չմիանալուն համար: Տան կիներն ու տղաքը պատուհաններէն ցատկելով ինքզինքնին ազատեցին: Իսկ տան տէրը Զէյքօզ և միւս տղան տեսնելով որ ուրիշ ճար չկայ, սկսան կրակ ընել աւազակներուն վրայ: Զէյքօզ վիրաւորուեցաւ և քանի մը օր ետք մեռաւ: Տղան Լակօս մեռաւ հրդեհուած տան բոցերուն մէջ: Նոյն օրն էր որ պուլկար աւազակները կախեցին Յունաց Մուխթարը և խոյատեցին գիւղին պահապանը:

«Նօսթրամի մէջ ալ, գիւղին կեդրոնը, դաշունեցին Բօլ Բալիօմարին և յոյն երեւելիի մը և անոր մէկ ազգականին տուները հրդեհեցին: Սպաննեցին նաև խալամ մը:

«Բօրտիվճայի Յունաց մուխթարը որ եկեղեցին ապաստանած էր, դուրս հլլելուն պէս սրիններու 50 հարուածներու տակ դիապաստ ինկաւ: Լամպէնիցայի մէջ 90 տարու ծերունի յոյն մը թօպամահ ըրին և տունը կրակի տուին:

«Բիլիի աւազակախումբը Լիուցա և Սթրալցի գիւղերը մտաւ և բնակիչներուն դրամը յափշտակեց:

«Կիւմէնճէի մօտ (Սելանիկ), Դեկտ. 22ին, երեք Յոյներ սպաննուեցան Աբօսթօլ Վօյվօտայի հրոսախումբէն, անոր համար միայն որ անոնք չէին մասնակցեր խռովայոյզ գործին:

«Րազիցանի գիւղին բնիկներէն 1250 հոգի, իրենց կիներով և զաւակներով աւազակներուն միացած էին: Անոնք քանի մը շաբաթ առաջ գոյքերով և անասուններով Ֆիլիպէ հասած են: Կը պատմեն թէ իրենք պուլկար աւազակներէն վախնալով իրենց տուները ձգած և Պուլկարիա գացած են, քանի որ աւազակները սպառնացած էին իրենց տունն ու տեղը այրել և զիրենք սպաննել եթէ մերժէին հպատակիլ իրենց:

«Ահա այս է կացութիւնը: Յոյներն են որ կ'ենթարկուին պուլկար աւազակներու չարաչարութեանց:»

ԹՈՒՐՔԻԱ ԵՒ ՊՈՒԼԿԱՐԻԱ. — «Ֆրայէ Բրէսէ» կը գրէ թէ, Պոլսոյ Պուլկար գործակատար Մ. Նաչէվիչ Բ. Դուռ երթալով, յանուն իր կառավարութեան, յայտնեց Պուլկարիոյ հաւատարմական և բարեկամական զգացումները:

ԿԱՅՍ. ՓԱՄՓՇՏԱՐԱՆԻՆ համար 100,000 օխա պղինձ պիտի բերուի:

ՍԱՄՈՍ ԿՂԶԻՆ.—Պետական Խորհրդական Շիւքրի պէյ, կարգ մը խնդիրներու քննութեանը համար Սամոս ուղեւորեցաւ: Շիւքրի պէյ, մեկնելէ առաջ, տեսակցեցաւ Մեծ-Եպարքոսին, Ներքին գործոց Նախարարին և եպարքոսական խորհրդականին հետ:

ԵԼՄՏԱԿԱՆ պաշտօնարանին պէտքին յատուկ տոմարներու, գրութեանց, «Թէզքէրէ»ներու, ևայլն 3 տարուան համար տպագրութիւնը նուազուրդի դրուած է: Պաշտօնապէս կը ծանուցուի որ նախապէս բացուած նուազուրդը պիտի շարունակուի և Յուն. 8ի Եշ. օրը առաջին յանձնումը պիտի կատարուի, իսկ վերջնական յանձնումին թուականը յետոյ պիտի ծանուցուի: Մասնակցիլ և պայմաններուն տեղեկանալ ուզողները պէտք է 500 ոսկիի երաշխաւորութեան գումարով մինչեւ նոյն օրը դիմեն ելմտական Նախարարութեան Խորհուրդին:

ՀԻՃԱԶԻ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՆ.— Կայս. Կառավարութեան և Ֆիլատէլֆիոյ (Մ. Նահանգ) «Բէնսիլվանիա Սթիլ Քօմբէնի» տան միջեւ պայմանագիր մը կնքուեցաւ, Հիճազի երկաթուղիին համար 20,000 թօնօ երկաթ ձողերու հայթայթման մասին: Բանակցութիւնները կատարեցին նոյն ընկերութեան ճարտարագէտներէն Մ. Ժօզէֆ Թիւրք, որ յատկապէս Ամերիկայէն եկած էր, ամերիկեան հիւպատոսարանի պաշտօնեաներէն Մ. Արշակ Շմաւոնեան և նոյն Հաստատութեան Օրէնսդիր Խորհուրդը:

ՍԷԼԱՆԻԿԻ նաւահանգիստին աշխատութիւնները աւարտելու մօտ են: Պատրաստութիւններ ձեռք առնուած են վերջնական ընդունելութիւնը կատարելու համար Յունվարի վերջը:

—Սելանիկի Թրամուէյին արտօնութեան պայմանաժամը 35 տարիի համար երկարաձգուեցաւ:

ՍԻՆԿԱՊԻ ՆՈՐ ԹՈՒՂԹ.— Փաստաբան Սալէմ էֆ. արտօնութիւն խնդրած էր սիկառի թուղթեր հրապարակ հանել, որոնց կողքերուն վրայ Ռումէլիի երկաթուղիի պարտաթուղթերուն թիւերը պիտի գրուին: Զուտ հասոյթին մէկ մասը Հիճազի երկաթուղիին պիտի յատկացուի: Կայս. Իրատէ մը շնորհեց այդ արտօնութիւնը:

ՀԵԼԼԷՆ դեսպանատան քարտուղար Մ. Քալերճի Մանաստրի Հելլեն հիւպատոս կարգուեցաւ:

ՅՈՒՆԱՐԷՆ Բroosօ լրագրին արտօնութիւնը Կայս. Իրատէի մը համաձայն փոխանցուեցաւ Մ. Սրանուտի:

ԹՈՔԱՏԻ մէջ նոր զօրանոց մը պիտի կառուցուի:

ՍԻՎՐԻՀԻՍԱՐԻ հանքերուն շահագործման մենաշնորհը, ինչպէս գրեցինք, տրուեցաւ Հիճազի երկաթուղիին: Հանքերը քննելու համար ղըրկուած պաշտօնեաները նմոյշներ ղրկեցին որոնք ներկայացուեցան . Հիճազի երկաթուղիին յանձնաժողովին:

ՅՈՒՑԱՀԱՆԴԷՍ.—Առաջիկայ 1904 Մայիսէն մինչեւ Սեպտեմբեր, ճարտարարուեստական, երկրագործական, ծովային և գեղարուեստից միջազգային ցուցահանդէս մը տեղի պիտի ունենայ, արեւմտեան Ֆրանսայի ամէնէն վաճառաշահ կեդրոնին՝ Նանդի մէջ: Այս առթիւ պատուակալ յանձնաժողով մը կազմուած է բազմաթիւ ծանօթ անձերէ: Ցուցահանդէսը պիտի կազմակերպուի Ֆրանսայի գաղթային, կըրթական և գեղարուեստից Նախարարներուն, Թաղապետութեան, ինչպէս նաև ֆրանսական եօթը կեդրոններու առեւտրական սենեակներուն հովանիին տակ: Ցուցահանդէսին յանձնախումբը պէտք եղած միջոցները ձեռք առած է ցուցադրուելիք ապրանքներուն ապահովութեան և անվնաս մնալուն համար: Արտադրութիւնները ցուցահանդէսին պիտի ղրկուին անծախս. Ֆրանսական երկաթուղիները կէս գինով պիտի փոխադրեն զանոնք: Ամէն ցուցադիր կանխաւ 20 Ֆր. պիտի տայ իբր արձանագրութեան ծախք. իսկ ցուցադրավայրին համար ալ մասնաւոր գիներ որոշուած են: Գեղարուեստական ճիւղին մէջ ցուցադրութիւնը ձրի պիտի ըլլայ: Մասնաւոր յանձնախումբ մը, ցուցադրողներուն պիտի տայ, մրցանակի կամ պատուոյ վկայագիրներ, ոսկի, արծաթ և պղինձ չքադրամներ:

ՍԻՊԵՐԻՈՅ ԿԱՐԱԳՆԵՐԸ.—Ռուսիոյ առեւտրական լրագիրը կ'ըսէ թէ, հաստատուեր է որ Մոսքուայի մէջ պատրաստուած բոլոր կարագները խառնուրդ են: Անոնուած 329 նմոյշներու միայն 186ը անարատ էին: Ասոնցմէ զատ 53 նմոյշներ բոլորովին անգործածելի նըկատուած են:

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ԿՆՈՋ ՄԱՏ ԿԱՅ.— Բիւզանդիոնի տպարանին ոճիրը պատմած ատեննիս գրած էինք թէ այդ ոճիրը պարզ գողութեան մը հետեւանք ըլլալու հաւանականութիւնը չունի և թէ վրէժխնդրութեան մը արդիւնք է: Ոստիկանութիւնը իր քննութիւններով հաստատած էր թէ մարդասպանն է ուրիշ տպարանի մը բռնակիրը Շապան որ անյայտ եղած էր: Խուզարկութեան ձեռնարկուելով, Շապան վերջապէս առջի գիշեր ձերբակալուեցաւ Բերա, Ելմաստաղի կողմը: Վրան գմեկի մը կար և վարտիքին վրայ արեան բիծեր: Մարդասպանը յայտարարեց որ կիրակի գիշեր Հասանի հետ Ելմա Տաղի գացած է, և գինետան մը մէջ խմած: Հոն Տուտուլի հանրատան մէջ Վիրժինի անուն կին մը կը սիրէր, զոր կը սիրէ եղեր նաև Հասան: Հասան ըսեր է իրեն որ հրաժարի այդ դիցուհիէն: Բաւական գինով Հասան դարձեր է Պոլիս: Շապան ալ այցելութիւն մը տալէ ետք նոյն հանրատունը, ինքն ալ Պոլիս դարձեր է: Պառկելու տեղ չունենալուն Շապան գացեր է Հասանի տպարանը և մեքենային սենեակը երթալով սկսեր են տեսակցիլ: Սպանեալը դարձեալ խօսքը բացեր է Վիրժինիին, ըսելով Շապանի որ հրաժարի անկէ: Այսպէսով վէճ մըն է ծագեր մէջերնին, որու հետեւանքով Հասան դաշոյն քաշեր է. Շապան մեքենային եարին փախեր է: Հասան գինով ըլլալով ոտքը մեքենային կառչեր և վար է ինկեր. ասոր վրայ միւսը յարձակեր է անոր վրայ, դաշոյնը առեր և երկու տեղէն զարկեր է: Հասան դաշոյնը բռնել փորձելով ձեռքերն ալ կտրեր է: Շապան ոճիրէն ետք Ղալաթիա անցեր է և Թագսիմի մէկ սրճարանին մէջ լուացուեր է: Երկու օր ալ մնացեր է Բանկալթիի կողմերը իր մէկ ազգականին քով և առջի օր երբ սիրուհիին կ'երթար օծիքը ձեռք տուեր է: Իր խոստովանութիւնը այս է: Սակայն քննութիւնները հաստատած են թէ Շապան նախայարձակ եղած է և թէ դաշոյնը իրենն է և ոչ թէ զոհինը: Շապան Կարսցի գաղթականի մը տղան է, 19 տարու, և քանի մը անգամ դատապարտուած:

ՅԱՆԿԱՐԾԱՄԱՀ.— Համիտիէ Հիւանդանոցին քիմիագէտ և Բժիշկ. Վարժարանին քիմիագիտութեան ուսուցիչ գէր-գնդապետ Ալի Րիզա պէյ, առջի գիշեր յանկարծամահ եղաւ սրտի կաթուածէ:

ՁԻՒՆԸ ՊԱՐՏԻԶԱՆԻ ՄԷՋ.— Պարտիզակէն կը գրեն մեզ թէ անցեալ շաբթու քանի մը օր ձիւն տեղացեր է հոն, հակառակ Կ. Պոլսոյ մէջ տիրող անձրեւն եղանակին, բայց գիւղացի երկրագործը կրցած է իր վարուցանը ընել յաջողութեամբ: Մետաքսի Մանարանները գիւղացիին համար շատ օգտակար կ'ըլլան, մանաւանդ Հէլվաճեան Եղբարց մանարանը զգալի օգուտներ ունի գիւղացիին ապրուստին դիւրութեան համար:

ՋԱՖԻՐԻ ԲԱԼԼՈՒԼՕՂԼՈՒ սնանկութեան վրայ խօսելով Հանտեսպլաթ թերթը կը գրէ որ այդ սնանկութենէն վնասուած են շատ մը առեւտրական կարեւոր տուներ: Վնասուող վաճառատուններէն շատերուն Պոլսոյ փոխանորդը Սամուէլ Քօհէն եւ որդին են, որոնք միայն 400 ոսկի կը պահանջեն անկից:

ՈՃԻՐ.— Գումպարաղ Հաճի Աքա և Սաղըր Հագգը անուն Պարսիկները, առջի գիշեր Ղալաթիոյ մէջ գինովնալով դաշոյն ի ձեռին սկսան անհանգիստ ընել գինետան յաճախորդները: Ոստիկան Պէքիր էֆ. ուզեց ձերբակալել զանոնք, սակայն Հագգը հրացէն պարպեց անոր վրայ. գնդակը միտեցաւ ոստիկանին ծոծրակը: Չարագործները սակայն, ձերբակալուեցան իսկ վիրաւորը հիւանդանոց տարուեցաւ:

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԳՈՐԾ ՄԸ.— Գրեցինք թէ Բերայի մէջ Մարիքա Բօթոլա անուն թոքախտաւոր աղջկան մը կեանքը ապահովագրուած էր, ուրիշ առողջ աղջիկ մը անոր տեղ ցոյց տըրուելով և թէ յետոյ Մարիքա Բօթոլա մեռնելով ապահովագինը գանձելու մասին խնդիր ծագած էր: Այդ մասին կը գրուի թէ, ապահովագրական Ընկերութեան բժիշկը տքթ. Նիքօ Պասսա էֆ., նոյն Ընկերութեան գործակալ Մ. Լուի և ուրիշներ իրենց մէջ պայմանագրութիւն մը կնքեր են, ապահովագինը մէջերնին բաժնելու համար:

ՄԵՐ ՊԱՏԱՍԽԱՆՆԵՐԸ

ՄԱՐԶՈՒԱՆ, ՄԵԾ. Գ. ԷՖ. ԿԻՒԼԵԱՆ.— Ձեր բաժանորդագինը կրնաք ղրկել, մանդա-փոստով, առեւտրական փոխ-լիրով և կամ 60 հատ 40 փարանոց օսմ. նամակադրոշմ ղրկելով, յանձնարարուած նամակի մը մէջ:

ԱՖԻՈՆ ՔԱՐԱ-ՀԻՍԱՐ, ԹՂԹԱԿԻՑ.— Ձեր նամակը չի հրատարակուեցաւ, անոր համար որ, այդ կարգի գրութիւններ չեն համապատասխաներ մեր ուղղութեանը:

ՂԱԼԱԹԻԱ, ՄԵԾ. Մ. Ա. ԷՖ.— Շնորհակալութեամբ ստացանք ձեր քաջալերական տողերը Կենաց Համգոյց մըրին նկատմամբ: Ուրախ ենք որ մեր ժողովրդական վէպը այդքան գնահատման և քաջալերութեան առիթ կ'ընծայէ ձեզ նման բանգէտ ընթերցողներու:

ԱՅՍ ԳԻՇԵՐՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐԸ

ԲԱՐԻԶ, 15 Յունվար.— Սէուլէ կը հեռագրեն թէ, 100 ծովային զինուոր և 2 թնդանօթ ցամաք հանուեցան, ֆրանսական դեսպանատունը պաշտպանելու համար:

ՎԱՇԻՆԿԹՕՆ.— Կ'ըսուի թէ ամերիկեան նաւաբաժին մը պիտի երթայ Բանամա, Քոլոմպիոյ դէմ նաւային ցոյց մը ընելու նպատակով:

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ՀՐԱՊԱՐԱԿ
Կ. ՊՈԼՍՈՅ

(1903 2/15 Յունվ. Ուր.)

ՑՈՐԵՆ

Ճերմակ Ա. լիպրայէն պակաս	$7^{1}/_{4}$	ղշ.
» Բ. »	8	»
Մախլիւթ (խառն) »	9	»
» (համարով) »	$10\text{-}10^{1}/_{2}$	»
Սէրթ էքսթրա, օխան	39-40	փր.
» միջին տեսակ	34-36	»

Այսօր ժամանեց Ռումէլի 2 վակոն ցորեն մախլիւթ քիլօն $27^{1}/_{2}$ փարա:

ԱԼԻՒՐ

Տեղական քըրմա Ա. պարկը	77	ղշ.
» » Բ. և Գ. »	74-75	»

Այսօր ժամանեց 2850 պարկ ալիւր Մարսիլիա կակուղ 65—66 ղշ.:

ԹԵՓ

Օխան 18 փարա:

ԳԱՐԻ

Բէօսթէնճէ	$10^{1}/_{2}$	ղրշ. գրիւը
Ռումէլի	$10\text{-}10^{1}/_{4}$	»

ՄԻՍԻՐ

Օխան 19—20 փարա ագտարմա:

ԱՇԽԱՐՀԻԿ ՏՕՆԵՐ

ՅՈՒՆՎԱՐ

Հինգշ. 21.— Աւստրիական բարեսիրական ընկ. պարահանդէսը, ԲԵՐԱ-ՊԱԼԱՍ:

"ՄԱՆԶՈՒՄԷ,,Ի ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ԹԵՐԹՕՆԸ

3 Յունվար 1904 6

ԼԱ ԲԷ ՓՈՂՈՑԻՆ ՈՃԻՐԸ

ԱՌԱՋԻՆ ՄԱՍ

Ե.

«Ահ ի՛նչ սքանչելի հաճոյք է մէկու մը ետեւէն իյնալ, կառքով հետապնդել, և կամ ժամերով կենալ, սպասել դրան մը դիմաց: Ասոնք դեռ սովորականներն են: Տեղեր կան ուր կեանքդ վտանգի տակ կը մնայ, կը կռուիս, կը ճակատիս և յաղթակա՛ն կ'ելլես...:

«Ի՛նչ մեծ փառք է ըսել թէ ի՛մ շնորհիւս է որ սա չարագործ մարդասպանը երեւան հանուած է, ես եմ որ զոհերուն վրէժը լուծած եմ, առանց ինծի ան անպատիժ պիտի մնար». և ամբողջ երկար գործողութիւններ, դատավարութիւններ տեղի կ'ունենան միայն իմ այդ ձեռնարկիս համար, ի՛մ ամբաստանագիրիս վրայ:

«Հիմա ձեռքս գործ մը ունիմ, գործ մը որ կը զբաղեցնէ ամբողջ Բարիզը, Ֆրանսան և համակ Եւրոպան. Նշանակել կ'ուզեմ Լա Բէ Փողոցին Ոճիրը:

«—Կը ճանչնա՞ք ոճրագործը, կը գրէք ինծի: Ոչ, զայն չեմ ճանչնար. բայց այդ ոճիրը կը շահագրգռէ, կը կրքոտէ զիս, և պիտի հետապնդեմ, պիտի գտնե՛մ ոճրագործը:

«Ըսե՞մ նաեւ, սիրական պաշտպանս, թէ, ձեռնմուխ եղայ այդ գործին ո՛չ թէ մեծ յանցաւոր մը պատժելու, այլ կնոջ մը վրէժն ալ լուծելու համար: Կին մը, ա՛խ, որ կիներուն ամէնէն գեղեցիկը, շնորհալին և ամէնէն պատուաւորն է: Եւ, ըսե՞մ թէ, համարձակեցա՛յ կասկածիլ անկէց, այդ հրեշտակէ՛ն: Ինքզինքիս չպիտի ներեմ բնաւ այդ տեսակ գաղափար մը ունենալուս համար, մինչեւ որ չկրնամ գրել այդ կնոջ.— «Տիկին, ահաւասիկ ձեր ամուսնոյն սպաննիչը: Զայն ձեզի կը յանձնեմ»:

«Ընդունեցէ՛ք, սիրելի մարքիզ, ջերմագին յարգանքներս և հաճեցէք շարունակել ձեր հայրական հովանին»:

* * *

Ազնուատոհմ մարքիզ Ք.ի պատասխանը Տիար Վիպերի

ԲԱՐԻԶ 22 Հոկտ. 1847

«Ո՛հ, մեծ պէպէք, Նամակդ նեղութիւն չի պատճառեց ինծի, ընդհակառակը: Դուք բարոյական քայքայման մէջն էք, ինչպէս գուշակած էի: Աս ասանկ պէտք էր ըլլար: Ժամանակին արդիւնքն էր ադ: Ձեր տարիքը ունեցող երիտասարդներուն պէս, որոնք ոչինչի կը կրթնին, որոնք հաւատքէ զուրկ են, դո՛ւն ալ ապականած ես մինչեւ ոսկորներուդ ծուծը:

«Ա՛խ, ես քեզի մեծցնեմ քեզի նոտարութեան կամ կղերութեան սահմանեմ, և օր մը, քու միակ փառասիրութիւնդ ըլլայ ոստիկան մը ըլլա՛լ...

«Բայց, Տէ՛ր Աստուած ինչ զէշ խաղի վրայ կը քալեմ. կեցիր բարոյակադաս կուտամ ձեզի. տրդեօք ձեզի ուղղելու պաշտօ՞նը ունիմ. եթէ կրնայի իսկ չպիտի ուզէի այդ բանը: Ինչ որ աղէկ կը վերջաւորի, աղէկ է:

«Գալով անձնապէս ձեզի, իմ փոքրիկ Վիպերս, գէշութիւն չե՛մ ուզեր քեզի համար: Դուն դարուն մարդն ես, ահա ճշմարիտը: Ինչ որ խնդրեր էիր փութով կատարեցի: Ոստիկանութեան վերատեսուչը տեսայ և յայտնեցի փափաքդ: Վաղը ձեզի կը սպասէ և ձեզի արտօնութիւն պիտի տայ կայուն ոստիկանութեան պաշտօնէն գործօն ոստիկանի փոխուելու, ինչպէս ուզեր էիք:

«Ասոր համար ինծի շնորհակալ մի՛ ըլլաք, չեմ սիրեր այդ բանը: Ես ո՛չ ժողովուրդին և ոչ ալ մասնաւորներու երախտագիտութեան վրայ հաւատք ունիմ: Բայց դուք ձեր մասին եթէ կ'ուզէք ինծի հաճելի ըլլալ, ինծի օրը օրին իմացուցէք այդ գաղտնիքոտ գործին լուրերը, և ջանացէք ամէնէն առաջ ինծի հաղորդել բոլոր նորութիւնները:

«Զգա՞ք ինծի թէ սիրուն կին մը խառնուած է Լա Բէ փողոցի այդ հըռչակաւոր ոճիրին: Մեծագոյն պատճառն է ադ ինծի համար, այդ մասին անցած դարձածին տեղեկանալու: Հակառակ 76 տարիներուս, կը մտածեմ տակաւին թէ, մարդուն մէջ լաւագոյն բանը կինն է:

«Բարեւներ Պ. Ժէրուզալէմի: Բընութեան ձեռնարկեցէք և հեղքերը երեւան հանեցէք: Տեղեկագիրդ կը սպասեմ անհամբեր»:

Զ.

Արդարութիւնը չփոթած էր այս կնճռոտ խնդիրին առջեւ: Ասանկ խորհրդաւոր գործ մը երկար տարիներէ ի վեր պատահած չէր: Մոռցուած գըլխարկ մը, կորսնցուած գմեկի մը կամ չապիկի կոճակ մը կրնան խուզարկութեանց մեկնակէտ ըլլալ և երեւան հանել մահապարտները. սակայն Լա Բէ փողոցի ոճիրին մէջ այդ տեսակ ոչի՛նչ կար, ոչի՛նչ:

Այս պատճառով բարոյական ենթադրութիւններու դիմուեցաւ: Ով չահ կրնար ունենալ Մօրիս Վիտալի սպանման մէջ: Ահա ա՛ս էր ներկայ գործին մեկնակէտը: Միթէ իր կի՞նը. բայց ոչ մէկը կրնար կասկածիլ անկէ որ չարաչար վիշտէ մը կը տառապէր և վրէժխնդրութեամբ լեցուած էր: Արդեօք գոհնիկ, արհեստով գո՞ղ մը: Բայց բան մը չէր վերցուած սենեակէն, ո՛չ արժէքաւոր առարկայ մը և ոչ ալ դարակին մէջի ոսկիները. ասկէ զատ, այդ պարագային Վիտալ ի՛նչպէս կըրնար անծանօթի մը անունը գրել փորձել: Արդեօք տան վարձակալներէն մէ՞կը, քանի որ դռնապանը կ'ըսէր թէ նոյն գիշեր ոև է օտարականի դուռ չէ բացած: Վարձակալներէն Ամերիկացի մը ձերբակալուեցաւ, բայց ազատ արձակուեցաւ:

Արդեօք Վիտալի սովորաբար ընդունած կիներէն մէ՞կը: Բայց անոնց վարմունքն ու անոնց մասին առնուած տեղեկութիւնները բոլորովին կը հերքեն այդ ենթադրութիւնն ալ:

Արդեօք, վերջապէ՛ս, հոկտ. 18ի առտուն Վիտալի այցելող մա՞րդը, որուն վրայ երկարօրէն կը խօսէր Սակարանի քօմիսէրին ծանուցագիրը: Այդ անձը Սլպէր Սավարի, անծանօթ չէր Սակարանի Աստեանին: Իրաւ էր որ դատապարտութիւն չէր կրած ան, բայց խառնուած էր կարգ մը գործերու, և իր կեանքին մէկ մասը մութ կը մնար: Ասկէց զատ անիկայ մեծկակ գումար մը պարտական էր Վիտալի և իրեն համար անկարելի էր ստորագրած տոմսերը ձեռք անցընել:

Այս պատճառով ձերբակալուեցաւ Սավարի:

Թարգմ.

Յակոբ Տէր-Յակոբեան

(Շարունակելի)

«ՄԱՆՉՈՒՄԷ»Ի ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ԹԵՐԹՕՆԸ

ԿԻՒՍԹԱՎ ԷՄԱՐ 171

ՎԱՅՐԵՆԻՆԵՐՈՒ ՆԱՒԱՊԵՏԸ

ՎԷՊ

ՃԱՄԲՈՐԴՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ԱՐՇԱՒԱՆՆԵՐՈՒ

ԵՐԿՐՈՐԴ ՄԱՍ

ՀԵՏԱՊՆԴՈՒՄԸ

6

Սգուաթէոներուն հիւղակը

—Հիմա պիտի ըսեմ ձեզի։ Ես ա- մէն բանէ աւելի կը սիրեմ Էլէն քոյրս՝ անիկա յանձնարարեց ինծի իր բարե- կամութիւնը հաւաստել ձեզ։ Հնազան- դեցայ անոր։ Համոզուեցէք թէ Շավ ձեզի կը պատկանի։

—Ես չպիտի մոռնամ զինքը. թէեւ չեմ կարծեր որ ձեր խօսքերը ձեզի յի- շեցնելու հարկին մէջ գտնուիմ։

—Աւելի լաւ, յարեց Ամերիկացին գլուխը թօթուելով։ Բայց եթէ օր մը առիթը ներկայանայ, պիտի ապացու- ցանեմ թէ խօսքիս տէրն եմ։

Եւ, դառնալով, անմիջապէս ա-

[illegible]

Թռչունները կը թռչէին երկինքին մէջ, հոս, հոն, գիշերուան մերձեցումը ող- ջունելով։

Ժամ մը ետք, երիտասարդը իր տեղը հասած էր։

Բայց ուսին վրայ առած իր վէրքը առաջուան կարծածին պէս թեթեւ չէր, ի մեծ վիշտ իրեն, ստիպուած էր անկողինը մնալ, ինչ որ, պատճառ ե- ղած էր, նորէն չը կրնալ տեսնելու իր սրտին մէջ այնքան խորունկ յիշա- տակ մը ձգող աղջիկը։

Երբ Մեքսիկացին հեռացաւ, Սգուա- թէոները սկսան նորէն ծառերը քան- դել, մինչեւ որ գիշերը վրայ հասաւ։

Էլէն հիւղակը մտած էր, ուր իր մօրը հետ կը զբաղէր տնական գործե- րով։

Այս հիւղակը խեղճուկ բան մըն էր, ծառերու ոստերէ շինուած, որ հովերէն կը տատանէր և ներս կ'առնէր անձրեւն ու ձիւնը։

Բաժնուած էր երկու մասերու, աջ մասը կը ծառայէր երկու կիներուն իբ- րեւ ննջարան և ձախը՝ այրերուն։ Մէջտեղի մասը, թէ՛ ճաշարան և թէ խոհանոց էր։

Ժամանակը ուշ էր բաւական, Սգուաթէոները, ժողվուած կրակարա- նին շուրջ որուն վրայ կերակուր մը դրած էին, կ'սպասէին անհամբեր Սէտ- ըր-Ռուժին վերադարձին, որ առտուընէ ի վեր բացակայ էր։

Վերջապէս ձիու մը քայլը առին և ահա Սէտըր Ռուժ ներս մտաւ։

Սգուաթէոները յարգանքով դար- ձուցին իրենց գլուխը դէպի անոր, բայց ոեւէ խօսք չի փոխանակեցին։

Էլէն միայն ոտքի ելաւ և խոյացաւ իր հօրը վրան, զօր գրկեց։

Հսկան առաւ աղջիկը իր ջղուտ բազուկներուն մէջ, գրկեց զայն ու համբուրեց ըսելով.

—Բարի իրիկուն Հաղաննիս,

Յետոյ վար դրաւ զայն, և առանց զբաղելու անով, ինկաւ սեղանին մօտ գտնուած նստարանի մը վրայ։

—Օ՛ն, ըսաւ պահէ մը ետքը, ճա- շենք անանկ անօթի եմ որ...

Կինը կրկնել չտուաւ անգամ մըն ալ անոր հրամանը, քանի մը վայրկեան ետք, կերակուրը բերուեցաւ։

Ճաշը չատ կարճ տեւեց և լուռ ան- ցաւ։

Չորս մարդիկը ծայրայեղ անյագու- թիւնով մը կուտէին։

Երբ ճաշը աւարտեցաւ Սէտըր-Ռուժ և իր տղաքը իրենց սիկառները վա- ռեցին և սկսան ծխել առանց բառ մը փոխանակելու։

Վերջապէս Սէտըր-Ռուժ սիկառը ձգեց եւ ձեռքի հարուած մը տալով սեղանին, ըսաւ

—Օ՛ն, կիներ, վրանէն դուրս ելէք, կը նեղանցէք մեզ։

Էլէն և իր մայրը անմիջապէս դուրս ելան և իրեն յատուկ մասնաբաժինները քաշուեցան։

Քանի մը վայրկեան անոնք գացին, եկան, յետոյ խոր լռութիւն մը տի- րեց։

Սէտըր-Ռուժ նշան մը ըրաւ։

Սուլթթէր ոտքի ելաւ եւ քանի մը վայրկեան ականջ դրաւ, յետոյ եկաւ իր տեղը նստաւ, ըսելով թէ անոնք կը քնանան։

—Օ՛ն, չատ ընենք կորսնցնելիք ժա- մանակ չունինք մերինները կը սպասեն։ Այն ատեն արտակարգ տեսարան մը տեղի ունեցաւ այս սրահին մէջ։

Չորս մարդիկը ոտքի ելան անտուկ մը բացին և հազար ու մէկ տեսակ առարկաներ դուրս հանեցին ինչպէս հնդիկներու վերաբերեալ արդուզար- դեր։

Սգուաթէոներուն թողած հագուստ- ները նորէն Սէտըր-Ռուժ դրաւ անտու- կին մէջ, և բանալին պահեց իր քով, ու չորս մարդիկը, իրենց ամերիկեան զէնքերովը զինուած թողուցին հիւղակը։ Հեծան իրենց ձիերը, և արագօրէն մեկ- նեցան դէպի անտառին նրբուղիները։

Այն վայրկենին երբ կ'աներեւութա- նային անոնք, Էլէն հիւղակին դուռը երեւցաւ, ակնարկ մը նետեց անոնց և դէմքին վրայ սպառնալով, մրմռաց յու- սահատութեամբ.

—Աստուած իմ, այս գիշե՞ր արդ- եօք ի՛նչ ճիւաղային գործ պիտի տես- նան այս մարդիկը։

(Շարունակելի)

Ա.Զ.Դ.— Հայ երիտասարդ մը, կրկ- նակի յանձնարարուած, տեղեակ ֆրան- սերէնի, անգլիերէնի, մանաւանդ գեր- մաներէնի, կը փնտռէ մնայուն կամ այ- ցելու պաշտօն մը։ Դիմել խմբագրատուն։

ԱՐԱՄ ԳԱՐԱԳԱՇԵԱՆ
ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ
Պոլիս, Պաղչէ Գաբու, Պիճ Պիր Չէզէյի դիմաց
ԱՐԱՄ ԳԱՐԱԳԱՇԵԱՆ ամէն առա- ւօտ կանուխ կը գտնուի Սկիւտար, Ի. ճառուլէ, Տողրամաճը փողոց իր բնա- կարանը։ Ամէն օր 5—11 դիմել Պոլիս, Պաղչէ Գաբու, Պին-Պիր-Չէչիտին դիմաց։
Կիրակի օրերը ժամադրութեամբ

ՋՈՒՏ ԱՆԳՂԻԱԿԱՆ ԱՍՈՒԵՂԷՆԻ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Մեծ մթերանոց զուտ Անգղիական և Սկովտական կարեւոր գործարան- ներէ արտադրուած ամէն տեսակ աս- ուեղէնի, չուխա, քազմիր, շաեաք, ֆասօնէ և ուրիշ ամէն կարգի կերպաս- ներ՝ ամէն եղանակի ու ճաշակի յար- մար։ Կը ծախուի մեծաքանակ և փոք- րաքանակ։ Մասնաւոր զեղչ Պոլսոյ և գաւառներու համար։ Դիմել Կ. Պոլիս Հաճօբօլօ խան, թիւ 31։

Տէր եւ Տնօրէն
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Յ. ԴԱՑՍԵՐԵԱՆ

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ՎԻՔԹՈՐԻԱ ՏԸ ՊԷՐԼԷՆ ԱՆԱՆՈՒՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ԱՐՔԱՅԱԿԱՆ ՀՐԱՄԱՆԱԳՐՈՎ ԱՐՏՕՆՈՒԱԾ 1853 ՍԵՊՏ. 26ԻՆ, ԵՒ ՈՒՂՂԱԿԻ ԿԱՌԱՎԱՐԱԿԱՆ ՀՍԿՈՂՈՒԹԵԱՆ ՆԵՐՔԵՒ
ԱՊԱՀՈՎԱԳՐ. ԴՐԱՄ ՄԻՆՉԵՒ 1901 1,150 030.616 ՖՐԱՆՔ — ՎԻՔԹՈՐԻԱ ՏԸ ՊԷՐԼԷՆ Գերմանիոյ ամէնէն հզօր ընկերութիւնն է — ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ ՄԻՆՉԵՒ 1901 387,440 000 ՖՐԱՆՔ
ՎԻՔԹՈՐԻԱ ՏԸ ՊԷՐԼԷՆ ամէն տեսակ ապահովագրութիւն կ'ընդունի, [illegible]
ՆՈՐՈՒԹԻՒՆ ՄԸ ԹՈՒՐՔԻՈՅ ՄԷՋ
Ժողովրդական ապահովագրութիւն կեանքի վրայ, առանց բժշկական քննութեան
Կարելի է ապահովագրել իր կեանքը, [illegible]
ԱՐԳԱՆԴ ՃԻՇԴ
Ապահովագրութիւն ՇՈՒՐՋԱՆԻ, ՆԵՐԿԱՌՈՒՆԵՐ, ԹԻՒՆԷԼԻ, ՏՐԱՄՎԱՅԻ [illegible] տարուան համար (որ կ'ընէ 52 ֆրանք) այսպէսով ամբողջ կեանքին մէջ ապահովագրուած կ'ըլլայ 10,000 Ֆր. մահուան պարագային, 15,000 Ֆր. արկածէն յառաջ եկած անկարողութեան պարագային, և օրական հինգ ֆրանք ժամանակաւոր անկարողութեան պարագային։
Ընկերութեանս դրամատունն է՝ ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ՊԱՆՔԱ ի Պոլիս. = ՔՈՒԷՏԻ ԼԻՕՆԷ. ԳԵՐՄ. ԿԱՅՍ. ՊԱՆՔԱՆ
ԼԻԱԶՕՐ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՑԻՉ՝ ՄԻՀՐԱՆ ՄԻՆԵՄ-ԴԱԼՑԵԱՆ
Պոլիս Դաքըրճըօղլու խան թիւ 45 եւ 45 bis։

ՆԻՔՕԼԱՔԻ ԲԱԲԱՏՕՐՈՒԼՕՍԸՆ
ԽՕԼԻՍ ՋԷՅԹՈՒՆ ԵԱՂԸ
ՄԱՄՈՒԼԱԹԸ ՕՍՄԱՆԻԹԷ
Հիւքիւմէթը Սենիյէնին իմթիյազը մախսուսընը հաիզ եըղանըը վէ սիւ- զիւլմիշ զէյթուն եաղը վէ խալիս սապօն ֆապրիգասը
Սթանպօլտա Եաղ Իսկէլէսինտէ 29 նումէրօլը մաղազա
[illegible]
48—34

ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ՏԱՐԵՑՈՅՑ
ՅՇՏԱՆ Կ. ՊԷՐՊԷՐԵԱՆԻ
1904 Թուականին
Նախորդ տարիներէն զերազանց բովան- դակութիւնով մը՝ կը պարունակէ Քասիմի Եանազօղ Լուսիքեանի, Յ. Պարոնեա- նի, Յ. Հաճեանի ամէնէն ծանրակյան ու ամենէն հետաքրքրական գրութիւնները։
ԱԿՆՑԻ ՍԱՐԱՖ ՄԸ
Ամենէն զուարճալի ու ամէնէն շատ ծախ- ուած ընդարձակ օրացոյցն է ասիկա։
Կը պարունակէ նաեւ
հարիւրաւոր զուարճալիքներ, արհեստա- կան գիտելիքներ, երկրագործական պա- տուիկներ, առածներ, խիստ գեղեցի նորավէպեր, եւայլն։
Հասր 5 ղրշ. — Գաւառներ 6
Հինգ հատ առնողին հատ մը նուէր կը տրուի

ԱՊԱՌԻԿ ՎԱՃԱՌՈՒՄ
ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ
ՀԷՐՃԱՅԻ
ԱՊԱՌԻԿ ՎԱՃԱՌՈՒՄ ՑԱՃԱԽՈՐԴԱՑ ԴԻՒՐՈՒԹԵԱՆ ՀԱՄԱՐ
ՎԵՐՋԻՆ ԳԻՆ
ՀԷՐՃԱՅԻ — HERDJAÏ KERTZAÏ
ԵԹԷ Կ'ՈՒԶԷՔ ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԳՈՀԱՐԵՂԷՆՆԵՐ ՈՒՆԵՆԱԼ
ԴԻՄԵՑԷՔ
Պոլիս Ոսկերչաց Շուկայ Մեծ Փողոց, թիւ 13
ՀԷՐՃԱՅԻ վաճառատունը ունի եւրոպական ճաշակով պատրաստուած գոհարեղէններ, ամէնքն ալ առաջնակարգ ըլլալու պայմանով։
ՀԷՐՃԱՅԻ վաճառատան գիները անմրցելի են։
ՀԷՐՃԱՅԻ վաճառատունը ունի արծաթեղէն ապրանքներ։
ՀԷՐՃԱՅԻ վաճառատունը ունի ժամացոյցներ և արծաթեայ զարդեղէններ։
ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ
Հարիւրին 20 կանխիկ, մնացեալին համար չաբաթական հարիւրին 5 վճարում
ԿԱՆԽԻԿ ԳՆՈՂԻՆ ՀԱՄԱՐ ՀԱՐԻՒՐԻՆ 5 ԶԵՂՉ
Գործածուած գոհարեղէնները եթէ վնասուած չեն % 10 զեղչով ետ կ'առնուին։ Իսկ ապառիկ գնողներէն % 15 զեղչով ետ կ'առնուին։

ՑԷՆԻՔՍ ՕԹՈՒՄԱՆԷՆ
ԿԵՆԱՑ, ՀՐԴԵՀԻ, ԾՈՎՈՒ
ԿԱՅՍ. ԹԱԳ. ԱՌԱՆՁՆԱՇՆՈՐՀԵԱԼ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ Ի ՎԻԷՆՆԱ 1860ԻՆ
Գալատա Հաճօբուլօ խան, թիւ 52, 53, 54, 55, 56
ԼԻԱԶՕՐ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՑԻՉ Գ. ՑԻՓԱՑԵԱՆ
Ֆէնիքս Օթրիշիէն Ընկերութեան կենաց ապահովագրութեան օրինակ մը.— 35 տարեկան մէկը որ կ'ուզէ ապահովագրուիլ Ֆէնիքս Օթրիշիէն ընկե- րութեան 20000 Ֆր.ի և քսանհինգ տարուան համար, տարեկան 925.80 Ֆրք. պիտի վճարէ, ու պայմանաժամուն պիտի ստանայ 31266 Ֆրք. հաշուած դրամ ամբողջովին։ Իսկ եթէ մեռնի զոր օրինակ, 10 տարիէն իր ժառանգորդները անմիջապէս պիտի ստանան 21314.62 Ֆր.։
Այս ամէն գումարներ ԱՆՈՒԱՆԱԿԱՆ չեն, այլ ԻՐԱԿԱՆ, և Ֆէնիքս Օթ- րիշիէն ընկերութիւնն այս գումարներուն վճարումը կ'երաշխաւորէ իր բոլիսով։

ՏՈՔԹ. Գ. ԿԻՒԼՊԷՆԿԵԱՆ
ԲԱՐԻԶԻ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԷՆ ՎԿԱՅՈՒԱԾ
Մասնագէտ՝ ջղային եւ ստամոքսի հիւանդութեանց
Երկար տարիներ Բարիզի հիւանդա- նոցներու մէջ վերջինեալ հիւանդու- թիւնները ուսումնասիրելով՝ աշխարհա- հռչակ Սալբէթրիէր հիւանդանոցին մէջ ալ կարեւոր պաշտօններ վարած և նշա- նաւոր Բրոֆ. Ռէյմոնի ու Մաթիէօի քլինիքներու մէջ կատարուած աշխա- տութեանց մասնակցած ըլլալով՝ վեր- ջերս հաստատուած է Բերա, Մեծ փո- ղոց Աղա Ճամիի մօտ թիւ 124 դար- մանատունը, ուր ամենավերջին դրու- թեամբ կատարելագործեալ գործիներու միջոցաւ կը դարմանէ իրեն դիմող հի- ւանդները ամէն օր կէս օրէ վերջ ժամը 1էն մինչեւ 4։ 3—24

ՏՕՔԹԷՕՐ
ՎԱԼԱՆԹԷՆ ՆԱԼԲԱՆ
ԲԱՐԻՍ ՄԷՔԹԷՊԸ ԹԸՊԻՅԷՍԻՆՏԷՆ ՇԷՀԱՏԷԹՆԱՄԷ
Տօքթէօրը մումաիլէյհ հէր կիւն Պէյ Օղլունտա, Քիւչիւք Բարմագ Գաբու պիր նօմէրօլը մուայէնէխանէ է կէլէն- լէրէ սապահ ալաֆրանկա [illegible]

ՏՕՔԹՕՐ ՃԷԼԱԼԵԱՆ
ՀԱՆՐԱԾԱՆՕԹ ՄԱՍՆԱԳԷՏ
ԳԱՂՂԻԱԿԱՆ, ՄՈՐԹԱՅԻՆ ԵՒ ԾՆՆԴԱՄԻՋԱՅԻՆ ԱԽՏԵՐՈՒ
ԲԵՐԱ, Մեծ Փողոցի ուղղութեան վրայ, Միսք փողոց թիւ 4 ԱՄԷՆ ՕՐ։

ԷՃԶԱԽԱՆԷԻ ԹԻՒՐՔԻԷ
[illegible]
8—8

ՊԱՅՔԱՆ
ԱՕՖԵՍՏԱ ՄԻԼԼԻ ՍԻԳՕՐԹԱ ՇԻՐՔԷԹԻ
ՍԷՐՄԱՅԷ, ԻՃՃԻՅԱԹ, ԹԷՄԻՆԱԹ ՖՐ. 7500000
1899ատա մէրի իւլ իճրա էօլիւր սիկորթատը պէտէլի Ֆրք. 19,534,276
» » եանկըն » » » 460,267,203
» » » » բրիմի » 1,433,965
[illegible]
Հիսսէտարանա՝ 1896տա 18½ %, 1897տէ 18%, 1898տէ 18%, 1899տա 16% թէմէթթիւ թէվզի իթմիշ տիր։
(Տէբոզիթէր Քրէտի Լիօնէ, Շիրքէթին Պանքէրլէրի)Լօնտրատա Անկլօ Աւսթրիան Պանք, (Վիէննատա Պանգ Նասիօնալ Պիւլկար։
Թիւրքիա իչիւն ումումի աճէնթի ԱՐՇԱԿ ՈՒՆՃԵԱՆ
Ղալաթա. Թահթալգալէ խան. Պանք Օթթոմանն գարշուսընտա

ՍԻՆԿԷՐ
ՀԱՅԹԱՅԹԻՉ ԿԱՅՍԵՐԱԿԱՆ ՊԱԼԱՏԱՆ
THE SINGER MANIFACTURING Co.
ՍԻՆԿԷՐԻ կարի մեքենաները զուտ անգլ. պողպատէ շինուած ըլլալով, իրենց ազնուութեամբ այնքան գնա- հատուած են որ աշխարհիս ամէն կողմը տարածուած են, և բոլոր ընտանիքները, դերձակներն ու կօշկակարներն լոկ Սինկէրի մեքենայ սկսած են գործածել։ Սինկէր ընկերու- թիւնը ցարդ 400է աւելի պատուոյ վկայական և շքադրամ ստացած է բոլոր ցուցահանդէսներէն։
Մասնաճիւղեր՝ բովանդակ Թուրքիոյ մէջ։
Սինկէրի մեքենաները կը ծախուին միմիայն ՍԻՆԿԷՐ Ընկերութեան վա- ճառատուններուն մէջ։
ԲԵՐԱ՝ 1. Մեծ փողոց, Պօն Մարշէի դիմաց թիւ 343 և 343 կրկին։ 2. Մեծ փողոց, Կալաթա Սէրայի դիմաց։
ԿԱԼԱԹԱ՝ 1. Սինկէր խան, Թիւնէլին եաեւ։ 2. Թրամվէյի կայարանին դիմաց
ՊՈԼԻՍ՝ 1. Սուլթան Համամ թիւ 2։ 2. Սուլթան Պայազիտ, Թրամվայ կայարանին դիմաց թիւ 13։
ՍԿԻՒՏԱՐ՝ Չարշը պօյը թիւ 120։
ԴԱՍԵՐԸ ԵՒ ՆՈՐՈԳՈՒԹԻՒՆՔ ՁՐԻ
Սինկէր Ընկերութեան կեդր. վարչատեղին կը գտնուի, Բերա, Մեծ փողոց թիւ 343 և 343 կրկին, Սարգիս պէյ Տիւզ Օղլուի տունը։
Ներքինէն զգուշանալու համար վերի նիշն նախազգուշութեան ընծայուած է։

ՈՒԷՍԹԸՐՆ
ՊԱՐԼԱՄԷՆԹՕՇԷՆ ԳԱՐԱՐԸ ՄԱԽՍՈՒՍԸՅԼԱ ԹՈՐՈՆԹՕ ՎԷ ԼՕՆՏՐԱ
1851ՏԷ ԹԷԷՍԻՍ ՕԼՈՒՆՄԸՇ
ԵԱՆԿԸՆԱ ԳԱՐՇԸ ԻՆԿԻԼԻԶ ՍԻԳՈՒՐԹԱ ԳՈՒՄՓԱՆԵԱՍԸ
Թագմին օլունան զիյանլարըն մէճմուի ինկ. լիրա 6,000,000
Մէվճուտ աղչէ վէ հանըլաթը աճնէվիյէ » » 1,250,000
Փէսմիյէն թէէտիյէ օլունմուշ սէրմայէ » » 410,000
Թիւրքիա չիւպէսինին միւտիրի ումումիսի. ԳԱՌՆԻԿ ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՈՒՐ
Պաղչէ Գաբու, Սուլթան Համամ, Գաթըրճը օղլու խան Ն° 43։
[illegible] 125 % [illegible]